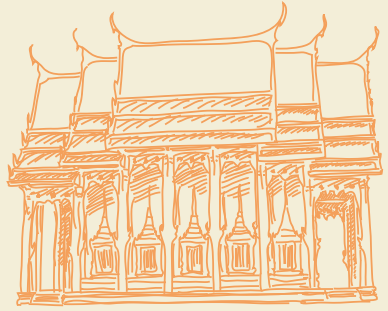
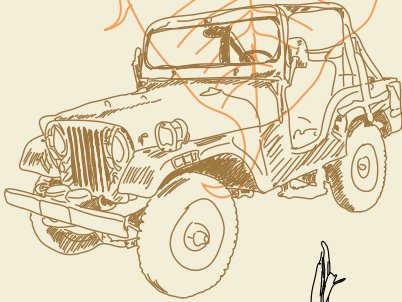

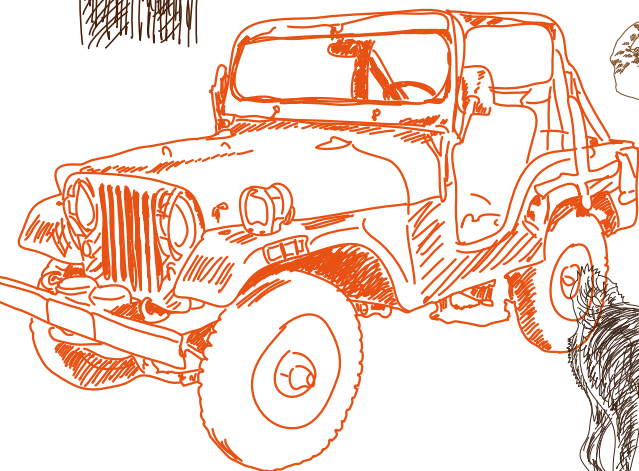
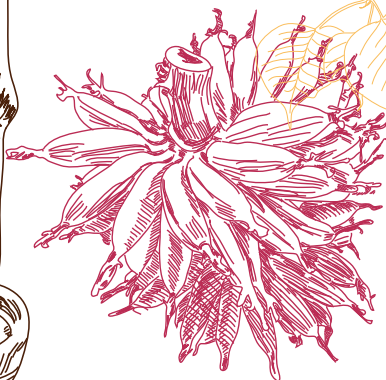
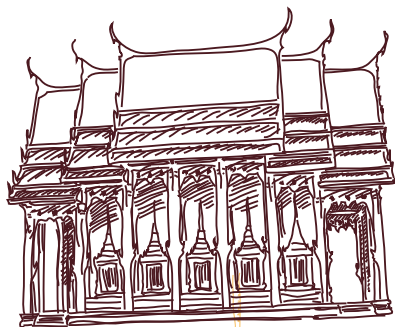
Healthy Planet : สุขดีท้องเที่ยวชุมชนเพื่อการเรียนรู้

วังใหญ่

เรื่อง & ภาพ : นิชิ นิชิวิรุฬ

วังใหม่

เรื่องภาพ
โดย
นิธิ นิธิวีรกุล

Healthy Planet สุขคดีท่องเที่ยวชุมชนเพื่อการเรียนรู้
วังใหม่

เรื่องและภาพ นิธิ นิธิวีรกุล

ออกแบบปกและรูปเล่ม ณัฐพัฒน์ อาชาวังสรรค์

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ

978-616-7374-78-9

บรรณาธิการอำนวยการ

ดวงพร เฮงบุญพันธ์

กองบรรณาธิการ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

โดย สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สน.3)

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย

อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ

เลขที่ 99 ซอยงามดูพลี แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร

กรุงเทพฯ 10120

โทรศัพท์ 0 2343 1500

โทรสาร 0 2343 1501

www.thaihealth.or.th และ www.punsook.org

พิมพ์ครั้งที่ 1

พฤศจิกายน 2555

ดำเนินการผลิตโดย

เพนไท พับลิชชิ่ง

Penthai Publishing

โทรศัพท์ 0 2736 9918

โทรสาร 0 2736 8891

waymagazine@yahoo.com

คำนำ

ท่ามกลางกระแสวิกฤติเศรษฐกิจโลกครั้งใหญ่เป็นประวัติการณ์ในรอบหลายสิบปี ทำให้เกิดการตั้งคำถามว่าวิกฤตินี้จะใหญ่ขึ้นอีกเพียงใด จะยืดเยื้อขนาดไหน และวิกฤตินี้จะส่งผลกระทบต่อสังคมไทยชุมชนหมู่บ้านไทยมากน้อยเพียงใด ความวิตกกังวลว่าอาจจะไม่เกิดขึ้นเลยหากปัจจุบันชุมชนหมู่บ้านไทยไม่ถูกลากเข้าสู่ระบบการผลิตเพื่อขาย

นักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ได้วิเคราะห์ถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยว่าในระบบทุนนิยมยังคงมีกระบวนดำรงอยู่ในลักษณะคู่ขนาน นั่นคือระบบเศรษฐกิจชุมชนหรืออาจจะกล่าวเป็นศัพท์สมัยใหม่ได้ว่าระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง

ในอดีตชุมชนหมู่บ้านจะมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายเน้นความพอเพียง มีครอบครัวเป็นหน่วยการผลิต การช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีน้ำใจเป็นพื้นฐานของชีวิต มีพิธีกรรมต่าง ๆ เป็นระบบการจัดการในชุมชน และให้ความสำคัญของบรรพบุรุษ ผู้เฒ่าผู้แก่ ครอบครัว

ต่อมาหลังจากรัฐและระบบทุนนิยมได้เข้าไปมีอิทธิพลต่อชุมชนการผลิตเชิงเดี่ยวและลัทธิบริโภคนิยมทำให้ชาวบ้านมีรายจ่ายที่เป็นตัวเงินมากขึ้น เพียงเท่านั้นยังไม่พอสิ่งที่ทำลายความเข้มแข็งของชุมชนที่มากที่สุด คือ รัฐและทุนเข้าไปถ่างโอนทรัพยากรจากระบบชุมชนหมู่บ้าน

ยิ่งรัฐและทุนเข้าไปกอบโกยมากเท่าไร ชุมชนหมู่บ้านไทย ยิ่งประสบความอ่อนแอ คำพูดดังกล่าวไม่ใช่คำพูดลอยๆ ที่ไม่มีหลักฐานรองรับ หากแต่เมื่อกวาดตาไปทั่วแผ่นดินไทย หลังการประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมากกว่า 40 ปี จะมีสักกี่ชุมชนที่คนในชุมชนไม่ประสบปัญหาความยากจน ไม่ประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือไม่ประสบปัญหาสุขภาพ

จากสถานการณ์ดังกล่าวถึงเวลาแล้วหรือยังที่สังคมไทยควรกลับมาเน้นการพัฒนาที่ไม่มองแต่มิติประสิทธิภาพ การสร้างมูลค่า และกำไรหรือการตลาดด้านเดียว แต่ควรจะเป็นเพื่อประโยชน์ของชุมชนและสังคม

เราไม่ควรลดทอนผู้คนลงไปเป็นเพียงตัวเลข หากควรเป็นเพื่อส่งเสริมศักยภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คำตอบสำหรับคำถามข้างต้นนี้ คงจะต้องช่วยกันค้นหา ไม่ว่าจะใช้ระยะเวลาานเท่าไร

คณะผู้จัดทำ

ถึง...150

ฉันกลับมาถึงบ้านได้สองวันแล้ว ฉันเพิ่งกลับมาจาก
จันทบุรี กล่าวให้จำเพาะเจาะจงหน่อยก็ต้องบอกว่าฉันเพิ่ง
มาจากตำบลเล็ก ๆ ตำบลหนึ่งในอำเภอหางาของ
จังหวัดจันทบุรี ตำบลแห่งนี้มีคำขวัญประจำตำบลว่า
สั้น ๆ แต่ลึกซึ้ง (อย่างน้อยก็ในความคิดฉัน) ว่า 'วังใหม่...
น้ำอู่'

ใช่แล้วละ วังใหม่คือชื่อของตำบลที่ฉันเพิ่งเดินทางไป
และกลับมา

ฉันเดินทางไปที่นั่นด้วยเหตุผลด้านการศึกษา
เพื่อเรียนรู้ และนำเรื่องราวที่ได้พบตลอดสามวันสองคืน
ที่อยู่ที่นี่กลับมาเรียบเรียงเป็น...ฉันจะกล่าวกับเธอว่า
ยังไงดี?

เอาเป็นว่า...จากบรรทัดนี้ คือเรื่องราวของตำบลแห่งนี้
ชุมชนเล็ก ๆ ที่ซ่อนตัวไม่ไกลจากถนนสุขุมวิทเข้าไป
สิบขวานด้วยปรากฏการณ์เกษตรกรรมชาติ และดกด้วย
พืชผลนาข้าวรวง สั้นแล้วแต่คือผลไม้ที่เธอชอบทั้งสิ้น

แต่มากกว่านั้น เรื่องราวของตำบลวังใหม่ คือเรื่องราว
ของกลุ่มคนที่พยายามรวมตัวเพื่อสร้างบ้านและชุมชนของ
พวกเขาให้เป็นชุมชนที่สมกับคำว่า 'น้ำอู่'

บางทีนะ เรื่องราวของพวกเขา ชาววังใหม่ อาจตอบ
คำถามที่ครั้งหนึ่งเธอเคยถามฉันเมื่อนานมาแล้ว
ยังจำได้ไหม คำถามนั้นว่า
“เราจะมีชีวิตอยู่อย่างพอกินพอใช้ท่ามกลางกระแส
สังคมบริโภคนิยมเชิงวกรากนี้ได้อย่างไร”
มาเถอะ
ตามฉันมองจั่วหนักกลับประหว่างบรรทัด
แล้วฉันจะเล่าให้ฟัง ๐

01

ทำใหม่-วังใหม่

‘อะไรนะ?’

‘วังใหม่ครับ’

‘ทำใหม่เหรอ’

‘ไม่ใช่ครับ วังใหม่ อนาคต.วังใหม่’

‘ที่อยู่ในอำเภอนายายอามนะครับ’

‘ไม่รู้จักเลยครับ ผมอยู่จังหวัดมัยลึบปีแล้วยังไม่เคยได้ยินชื่อ
วังใหม่เลย แน่ใจนะไม่ใช่ทำใหม่’

‘ไม่ใช่ครับ’

‘งั้นก็ไม่รู้แล้วละ’

‘แล้วรถไฟผ่านอำเภอนายายอามไหม?’

‘ผ่านสิ จะขึ้นก่อนไหม ไปถึงโน่นค่อยว่ากัน’

ฉันพยักหน้า จากตรงนั้นเอง ฉันกับวังใหม่จึงได้เริ่มต้นทำความ
รู้จักกัน ซึ่งก็เกือบไปแล้วตามบทสนทนาข้างต้นนั้นแหละ

ใจแป้วเลยนะ ตอนที่คนคุมคิวรถตู้ที่บริเวณก่อนถึงห้างเซ็นจูรี
ไม่ไกลจากอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิบอกกับฉันว่าเขาไม่รู้จักวังใหม่
ฉันอดคิดขึ้นมาในเลี้ยววินาทีนั้นไม่ได้ทีเดียวเชื่อว่าหรือฉันจะ
พลาดอีกแล้ว ฉันชอบพลาดเรื่องง่ายๆ อย่างที่คนทั่วไปปกติเขาไม่

พลาดกัน เป็นบ่อยจนคู่ชีวิตฉันเอี่ยม

ฉันนึกกลัว แต่ไม่รู้เหมือนกันว่าอะไรจิตใจบอกฉันให้ควักเงิน
จ่ายคนคุมคิวรถตู้ แล้วก้าวขึ้นไปบนรถทั้งที่ยังไม่แน่ใจด้วยซ้ำว่ามัน
จะพาฉันไปส่งยังจุดหมายปลายทางอย่างที่ฉันหวังหรือเปล่า?

แต่บางครั้ง ชีวิตและการเดินทาง เหมือนกันอยู่หนึ่งอย่าง เรา
ไม่มีวันรู้ว่าปลายทางจะไปจบลงที่ใด หรือแม้แต่ให้รู้ และไปถึงแล้ว
ก็ใช่ว่าที่นั่นจะเป็นปลายทางสุดท้าย...

ด้วยเวลาเกือบสามชั่วโมงกับระยะทาง 245 กิโลเมตรโดย
ประมาณ รถตู้ปล่อยฉันลง ณ สี่แยกหนองสีงา หลังจากฉันแน่ใจ
แล้วว่าตำบลวังใหม่นั้นมีอยู่จริง โดยตัวแทนจากองค์การบริหาร
ส่วนตำบลของวังใหม่ได้โทรถึงฉันไม่นานหลังจากรถตู้เคลื่อนขึ้นสู่
ทางด่วนสายบูรพาวิถีว่า หากฉันเข้าเขตอำเภอนายายอามเมื่อไหร่
ให้บอกคนขับว่าจะลงที่สี่แยกหนองสีงา แล้วจะมีคนออกไปรอรับ

‘ให้มองหารถมิตซูบิชิ สตราด้าไว้ นะคะ’

น้ำเสียงจริงใจผ่านสัญญาณไร้สายบอกฉัน และเมื่อฉันก้าวลงจากรถตู้รถกระบะสัญชาติญี่ปุ่นคันหนึ่งก็จอดรถันอยู่แล้ว กระจกด้านผู้โดยสารถูกหมุนลง แล้วหญิงสาวผิวคล้ำ ตาคมก็ส่งเสียงถามฉันจากในรถ

หลังทักทาย และถามไถ่ จนแน่ใจว่าเราต่างใช้คนที่รอ ฉันก็ก้าวขึ้นไปนั่งในรถกระบะของ **โสภารรณ ดิณฑาติ** หรือ โสภานักวิชาการของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หรือ สสส. ประจำตำบลวังใหม่ที่ได้รับคำสั่งจากปลัด อบต. ให้คอยดูแลฉันอย่าให้ขาดตกบกพร่องตลอดสามวันสองคืนที่ฉันมาอาศัยและเรียนรู้อยู่ที่นี้ และก็คุณโสภาดาตามคนนี่นี่เองที่ทำให้ฉันได้ซึ่งถึงคำว่า ‘คนจันทน์นั้นจริงใจ และใจดีต่อทุกคนที่มาเยี่ยมเยือน’

เพราะเพียงแกรู้จัก วังใหม่ก็ต้อนรับฉันด้วยอาหารมือเที่ยงที่ประกอบด้วยไข่เจียว ต้มยำน้ำใส และควักลิ้ง ซึ่งทำขึ้นเองโดยแม่บ้านประจำองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่

“ที่นี่จะมีการเก็บค่ากับข้าวรายละสามร้อยต่อเดือนเพื่อสนับสนุนให้ทำกับข้าวกินกันเอง” **ไกล่รุ่ง จิตตรง** ปลัด อบต. วังใหม่ บอกกับฉันด้วยรอยยิ้ม ก่อนจะเชื้อเชิญให้ฉันลองลิ้มชิมรสอาหารมือแรกของคนเมืองจันทน์ที่อาจไม่ได้แตกต่างจากอาหารทั่วไปที่หากินได้ตามร้านอาหารตามสั่ง

แต่อย่างที่เขาพูดกัน ของดีมักมาที่หลัง

ระหว่างอาหารมือแรกที่วังใหม่ดำเนินไป ปลัด อบต. ได้แนะนำ

ให้ฉันรู้จักตำบลวังใหม่คร่าว ๆ ว่า แต่เดิมนั้น วังใหม่เป็นส่วนหนึ่งของตำบลวังโดนด ซึ่งมีพื้นที่การปกครองจำนวน 20 หมู่บ้าน ด้วยจำนวนหมู่บ้าน และขนาดพื้นที่อันกว้างขวางนี้เอง จึงเป็นอุปสรรคต่อการดูแลของเจ้าหน้าที่ ทำให้ดูแลได้ไม่ทั่วถึง จึงได้มีการขอแยกหมู่บ้านออกไปจำนวน 10 หมู่บ้าน เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2538 แล้วตั้งเป็นตำบลใหม่ ให้ชื่อ 'วังใหม่' ซึ่งที่มาที่ไปของชื่อเกิดจากคลองวังโดนดได้เกิดแอ่งน้ำขึ้นมาใหม่จากการเปลี่ยนทิศทางไหลของน้ำ ซึ่งชาวบ้านเรียกแอ่งว่า วัง

แอ่งใหม่ จึงกลายมาเป็น 'วังใหม่' ในที่สุด

องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ มีพื้นที่การปกครองทั้งหมด 65,646 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือน 1,982 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 5,436 คน ต่างกระจายอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 10

หมู่บ้าน ดังนี้ (แผนที่ หน้าถัดไป)

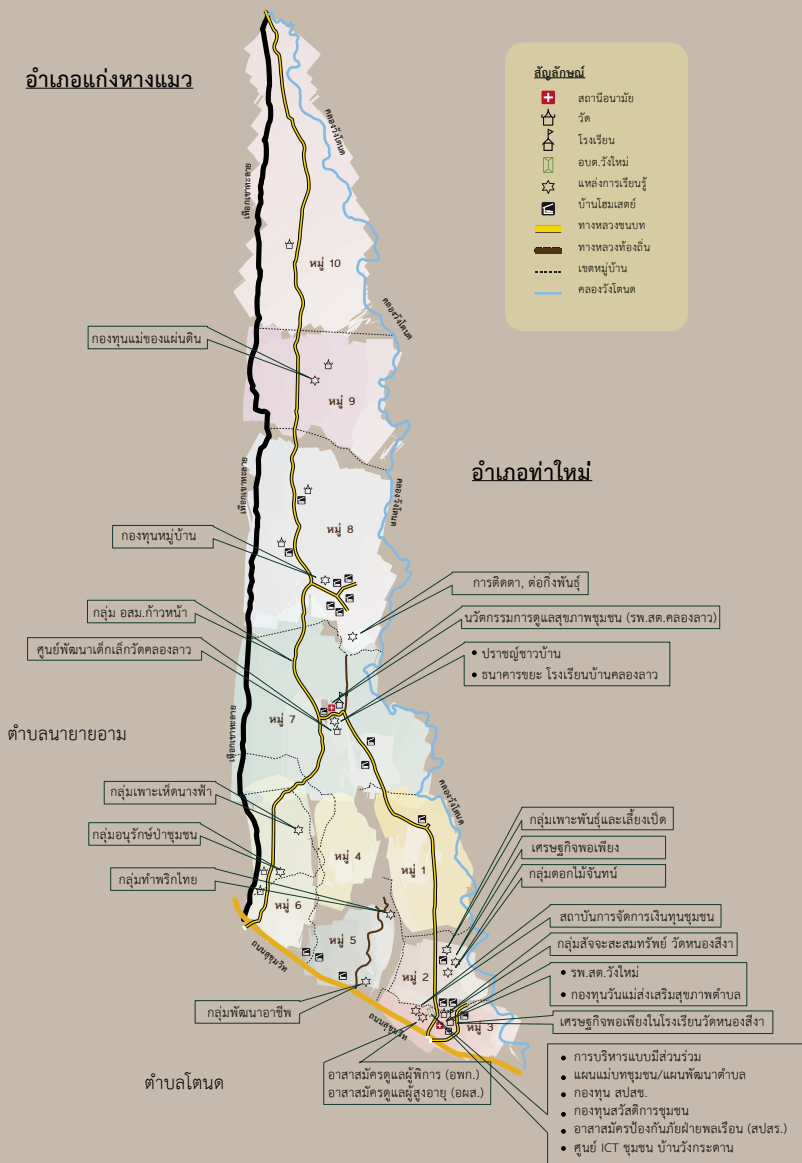
1. หมู่ 1 (บ้านหินลาด)
2. หมู่ 2 (บ้านวังใหม่)
3. หมู่ 3 (บ้านวังกระดาน)
4. หมู่ 4 (บ้านดงทับมอญ)
5. หมู่ 5 (บ้านห้วยโมกข์)
6. หมู่ 6 (บ้านปากทางแทรกเตอร์)
7. หมู่ 7 (บ้านคลองลาว)
8. หมู่ 8 (บ้านหินกอง)
9. หมู่ 9 (บ้านชัยหว่า)
10. หมู่ 10 (บ้านแก่น้อย)

“แล้วแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นมาจากอะไรครับ”

ฉันทามปัด อบต. หลังจากเธอแนะนำฉันให้รู้จักตำบลวังใหม่ อย่างคร่าว ๆ พอให้เห็นภาพรวม ใกล้เคียง (ผู้ซึ่งวันต่อมานั้นได้รู้จัก โสภา ว่าน้องนุ้งใน อบต. แทบทั้งหมดสะตอกเรียกเธอด้วยความ รักใคร่ว่า ‘พี่อ’ ซึ่งย่อมาจากปัด มากกว่าชื่อจริง หรือกระทั่ง ชื่อเล่นจริง ๆ ของแก) อธิบายให้ฉันฟังว่า แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เกิดจาก การรวมกลุ่มของชาวบ้าน แต่ละหมู่ไม่ว่ากลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน กลุ่ม ทำพริกไทย กลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และคนพิการ รวมถึง กลุ่มดอกไม้จันทร์

ให้บังเอิญเหลือเกิน ขณะที่เรากำลังพูดคุยกันถึงเรื่องกลุ่มต่าง ๆ

อำเภอแก่งหางแมว

อยู่นั่นเอง โสภากำลังโทรศัพท์อยู่ที่ใต้แทรกขึ้นกลางบทสนทนา ระหว่างฉันกับปลัด อบต.วังใหม่ ว่า **คุณป้าพัฒน์** หรือ **นางพนา บุญรักษา** ประธานกลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุประจำตำบลวังใหม่ กำลังจะแวะเข้ามาอยู่ที่ทำการ อบต. อยู่พอดี ก่อนที่โสภากะหันมาถามฉันว่า “อยากเจอไหม?”

ฉันพยักหน้า ระหว่างรอ โสภาก็อธิบายถึงที่มาของกลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ หรือที่เรียกย่อๆ ว่า **อผส.** เริ่มต้นจากนโยบายของภาครัฐโดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีนโยบายให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง

ตำบลวังใหม่เริ่มมีการสำรวจตั้งแต่ปี พ.ศ.

2549 พบว่าในตำบลทั้ง 10 หมู่บ้านมีผู้สูงอายุที่ขาดการดูแลจากบุตรหลานจำนวน 738 คน ด้วยจำนวนมากมายนี้เอง อบต.วังใหม่จึงทำการประสานไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวังใหม่ หรือ รพ.สต.วังใหม่ เพื่อเปิดรับสมัครบุคคลทั่วไป เข้ารับการฝึกอบรมเป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ โดยให้ อผส. 1 คนดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ 15 คน และผู้ที่ไม่ได้ 5 คน ซึ่ง

พนา บุญรักษา ประธานกลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุตำบลวังใหม่

อผส.แต่ละคนจะได้รับค่าตอบแทนคนละ 300 บาทเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน มากกว่าจะเป็นรายได้จริงๆ จังๆ ทั้งนี้เพราะอาสาสมัครส่วนใหญ่ล้วนมีรายได้ประจำจากการทำสวนอยู่แล้ว

ปูพื้นพอให้เข้าใจ ยังไม่ทันที่อาหารกลางวันจะย่อยดี รถกระบะคันหนึ่งก็เลี้ยวเข้ามาจอดภายในที่ทำการ อบต.วังใหม่ ประตูด้านคนขับเปิดให้หญิงวัยกลางคนก้าวลงมาจากรถพร้อมด้วยรอยยิ้มที่เคลื่อนไหวอยู่บนใบหน้า

“เริ่มจากการที่เราารู้ตัวว่าแก่แล้วนะแหละ” ป้าพัฒตอบ เมื่อนั้นถามว่าจุดเริ่มต้นของการมาเป็นอาสาสมัครของแกมาจากอะไร แล้วจึงขยายเพิ่มเติมต่อจากจุดเริ่มที่คำนึงถึงตัวเองก่อนในเบื้องต้น ซึ่งระยะแรก ป้าพัฒก็ไม่ต่างจากผู้สูงอายุ และชาวบ้านชาวสวนทั่วไปที่ไม่ใครสนใจสุขภาพตัวเองเท่าใดนัก

“จนเมื่อเจ็บ และปวดไปทั้งตัวจนลุกไม่ไถวนั้นแหละ ป้าจึงเริ่มใส่ใจตัวเอง”

จากจุดเริ่มของการเอาใจใส่สุขภาพตัวเองก่อนนี้เอง เมื่อป้าพัฒทดลองดูแลตัวเองภายใต้คำแนะนำของหมอ พยาบาล ประจำรพ.สต.วังใหม่ ป้าพัฒก็เริ่มเอ่ยปากชักชวนคนข้างบ้าน คนในหมู่บ้าน และลามไปจนถึงคนทั้งตำบลให้หันมาใส่ใจในสุขภาพของตัวเองในที่สุด โดยป้าพัฒเป็นแกนนำหลักในการออกพบปะชาวบ้านสูงอายุในตำบลวังใหม่

สถานที่พบปะของกลุ่มอาสาสมัครเพื่อนำข้อมูลสุขภาพของชาวบ้านมาปรับปรุงให้ทันสมัยร่วมกับ รพ.สต.วังใหม่ ก็ไม่ใช่ที่อื่น

ไกล คือตลาดประจำชุมชน รวมถึงตามวัดต่างๆ ที่มีอยู่ในตำบล อาทิ วัดสนธิ์ทอง และวัดหนองสีงา โดยจะทำเช่นนี้เป็นประจำทุกเดือน จากนั้น จึงทำการแบ่งกลุ่ม 2 กลุ่ม คือกลุ่มสีแดงเป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และกลุ่มสีเขียว เป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือตัวเองได้ สัญลักษณ์ของทั้งสองกลุ่ม คือการใช้ผ้าผูกคอ

“แรกๆ มันก็อายนะ คนแก่ๆ ไม่ค่อยมีใครทำ แต่ก็เพราะไม่มีใครทำนั่นแหละ พอเราทำไป มันก็เริ่มชิน จากที่แรกๆ พวกเขาไม่ยอมมาร่วมกลุ่ม มาทำกายภาพบำบัดอะไร ที่นี้พอเดือนไหนเราไม่ไปก็ตั้งตารอละ”

“ไม่อายกันแล้ว” ฉันทถามด้วยรอยยิ้ม

ป้าพัฒน์ยิ้มละไมตอบ

“ไม่อาย”

“อย่างนี้ป้าพัฒน์พอจะพูดได้ใหม่ว่าการที่ป้าพัฒน์ไปพบเจอคนสูงอายุตามบ้านเป็นการช่วยเหลือทางจิตใจมากกว่าทางร่างกาย”

ป้าพัฒน์พยักหน้า ตอบฉันทอย่างถ่อมตัว

“ได้นะ ก็คงได้”

บทสนทนาก่อนลาจากให้ป้าพัฒน์กลับไปทำหน้าที่ชาวสวน อันเป็นงานหลักที่เลี้ยงชีพเช่นเดียวกับชาวบ้านในตำบลวังใหม่ เกือบทั้งหมดจบลงที่ตรงนั้น ฉันทยกมือไหว้ แล้วมองแว้บขึ้นรถกระบะ

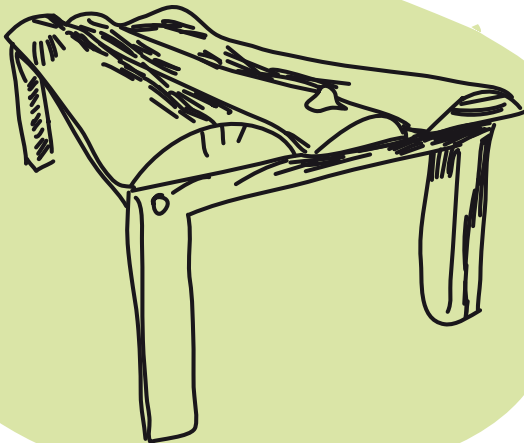
คันใหญ่ขับออกไปจากที่ทำการ อบต.วังใหม่

ไม่รู้ทำไม นาที่นั้น ฉันคิดถึงถ้อยคำหนึ่ง ซึ่งแทรกอยู่ใน
เนื้อหาข้อมูลทั่วไปของตำบลวังใหม่ที่ฉันได้อ่านมาระหว่างทางจาก
กรุงเทพฯ มาถึงจันทบุรี ถ้อยคำนั้น สั้นๆ ง่ายๆ ได้ใจความ

“เราทำเพื่อเขา”

ระหว่างที่ฉันมองด้านหลังรถกระบะป่าพัดขับจากไปนั่นเอง
โสภาก็เอ่ยถามด้วยน้ำเสียงร่าเริง

“อยากไปดูเขื่อนไหมพี่” •

02

น้ำ ชีวิต และ...
สวนพริกไทย

เชื่อนที่โสภพพณนไปคูนไต้ไหญ่โต
กระนั้นด้วยควมสูงกว่ลิมเมตรจาก
ระดับพื้นผิวน้ำขึ้นมถึงจุดที่โสภและ
คุณเป็ล หรืออัมภพณันธุ์ แสงเดช พ
จันมชม นับว่**เชื่อนบ้านหินดาด**ไม่
ไต้เป็นเพียงแค ‘ผาย’ อย่างที่ระบุไว้ใน
เอกสารข้อมูลของตำบลวังใหม่

จันก้าวออกไปยืนบนสันเชื่อน
ขนาดควมกว้งเพียงเมตร มีราวกัน
สูงเพียงเอว แล้วมองต่ำลงไปยังมวล
น้ำมหาศลที่ประตูปลายไต้ระบายน้ำ
ออกจากด้านหลังเชื่อนที่ส่วนหนึ่งไหล
มาจากเทือกเขทลย อีกส่วนไหลหล้ง
ลงมาจากฟากฟ้า

จันหันไปมองน้ำแน่งด้านหลัง
เชื่อน กับน้ำทะลกลู่ลงสู่คลองวังโตนด
ด้วยควมรู้สึกบางอย่าง ก่อนจะกด
ชัตเตอร์เก็บภพมวลน้ำสีขุ่นคลั้ที่ไหล
ทะลกลู่ลงสู่ลำคลอง

เดินกลับขึ้นมยังเนินดิน เก็บภพ
ในมุ่กว้งอีกเล็กน้ย จันก็เปรยว่
ไม่คิดว่จันทบุริจะมีน้ำเยอะขนาดนี้

โสภณบอกกับฉันนี่อย่างน้อย หากเดือนตุลาคมมาถึง น้ำจากลำคลองวังโตนดจะเอ่อขึ้นท่วมบริเวณที่เราสามคนยืนอยู่นี้ รวมถึงสวนของชาวบ้านในตำบลวังใหม่เกือบทั้งหมด

ฉันฟังอย่างไม่อยากเชื่อ เพราะด้วยตำแหน่งที่เรายืนอยู่นี้มันค่อนข้างสูงมากอยู่แล้ว ทว่าน้ำจากเขาหลายที่ไหลบ่ารวมกับน้ำฝนก็ยิ่งท่วมทันขึ้นมายังพื้นดิน รวมถึงไร่นา

อดไม่ได้ที่ฉันจะหวนคิดถึงเหตุการณ์เมื่อปีกลาย เธอคงจำได้คราวน้ำท่วมใหญ่ประเทศเราตั้งแต่ภาคเหนือลงมาถึงกรุงเทพฯ ครานั้นแม่น้ำสายต่างๆ หาได้ปราณีต่อลูกๆ ของนางที่อาศัยน้ำของแม่เพื่อการยังชีพแต่อย่างใด กระนั้นเมื่อฉันถามเรื่องนั้นกับโสภณและเปิ้ล สองสาวให้คำตอบด้วยรอยยิ้ม

“คนวังใหม่เจอน้ำท่วมทุกปี แต่เราโชคดีตรงที่บ้านเราระบายน้ำเร็ว ท่วมอยู่วันสองวันก็ลดแล้ว”

ฉันฟังโสภณแล้วก็นึกว่าคนวังใหม่โชคดีจริงเลย แม้จะโดนน้ำท่วมทุกปี แต่แม่น้ำก็ปราณี เพียงท่วมแค่วันสองวันก็ลด ไม่เหมือนบ้านเช่าของฉันตอนน้ำท่วม เราครอบครัวทั้งสามชีวิต รวมถึงหนึ่งสุนัข ต้องอพยพโยกย้ายไปอยู่บนคอนโดมิเนียม กักตุนอาหารการกินด้วยไม่รู้ว่เมื่อไหร่มวลน้ำมหาศาลจะลดลง

วิถีชีวิตที่กลมกลืนอยู่กับธรรมชาติ ฤดูกาล และปรับตัวเพื่ออยู่กับมัน อาจเป็นหนึ่งในความโชคดีของชาววังใหม่ แม้ยังมีพี่น้องเกษตรกรบางส่วนที่โชคไม่ดีเท่า กระนั้น เราสามารถพูดได้ใหม่ว่าไม่ได้เป็นเพราะโชคเพียงอย่างเดียว

เป็นไปได้ไหมที่หากเราเคารพธรรมชาติ ไม่สร้างสิ่งกีดขวาง
เส้นทางน้ำ น้ำก็จะปรานีต่อเราจนเช่นแม่ที่กรุณาต่อบุตร

ไม่ใช่เพราะเหตุนี้หรือคนโบราณถึงอยู่กับน้ำท่วม
เมื่อฤดูน้ำหลากมาถึงได้อย่างสนุกสนาน กระทั่งเกิดเพลงน้อย
เพลงชาวเรือที่ชาวนาชาวไร่ในพื้นที่ภาคกลางใช้ขับร้องเล่นกันยาม
หน้าน้ำมาถึง

มิใช่เพราะความคิดที่ว่า น้ำมาเดี๋ยวก็ลดหรือ เกษตรกร
ในอดีตจึงอยู่กับน้ำได้อย่างเข้าใจ เคารพ มิใช่เห็นน้ำเป็นน้อง
เป็นศัตรูที่ต้องกีดขวาง กันกัน กระทั่งนำไปสู่การขัดแย้งในที่สุด

“ชิมลองกองไหม”

ง่าย ๆ แบบนั้น ไม่มีพิธีรีตอง โสภากะเปิดก็เชิญชวนฉันเข้า
สวนแรกของชาววังใหม่

พริกไทยของเราน้อม และอร่อง

จากฝายกั้นน้ำบ้านหินลาด โสภากำหน้าที่สารถิ ขณะที่เปิดทำ
หน้าที่คนนำทางที่ตีพามายังสวนเล็ก ๆ ที่ซ่อนลึกเข้าไปจากถนนสาย
หลักที่ตัดผ่านตำบลวังใหม่ เข้าสู่อาณาบริเวณของสวนพริกไทย ซึ่งมี
พี่แมว หรือ สมฤทัย สุทธิไกร เป็นทั้งเจ้าของสวน และประธาน
กลุ่มทำพริกไทย หมู่ 5

“จุดเริ่มทำพริกไทยของพี่ก็มาจากในช่วงที่ราคาพริกไทย
ตกต่ำ เราเห็นว่าของเราเหลือเยอะก็เลยรวมกลุ่มกันแปรรูปพริก
ไทยของเราให้เป็นพริกไทยแห้ง และก็พริกไทยป่น ของเรามีทั้ง

พริกไทยดำ และพริกไทยขาว พริกไทยขาวของวังใหม่
ไม่พอกสีนะ”

พี่แม่วุดด้วยรอยยิ้มกึ่งยั่วเย้า หลังโสภานะนำ
ฉันให้ประธานกลุ่มทำพริกไทย หมู่ 5 รู้จัก ขณะที่เปิด
เดินเข้าไปในบ้านอย่างคุ้นเคยเพื่อไปเล่นกับหลาน
สาวเกิดใหม่ของพี่แม่ว เสียงหัวเราะเอิ๊กอ้ากดัง
ออกมาจากส่วนในของบ้านชั้นเดียวที่ปลูก
อยู่ท่ามกลางสวนพริกไทย

ฉันมองไปรอบบ้านที่กรุ่นกลิ่น
พริกไทย มีผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ผ่านการ
แปรรูปแล้วในรูปของพริกไทยป่นวาง

สมฤทัย สุทธิการ ประธานกลุ่ม
ทำพริกไทย หมู่ 5

อยู่บนโต๊ะเรียงซ้อนเป็นชั้นรอส่งให้กับบรรดาร้านอาหารต่างๆ ทั้งในตัวตำบลวังใหม่ และในตัวเมืองจันทบุรี โดยพี่แม่วได้บอกกับฉันว่าเจ้าแรกที่ยู่งส่งเสริมให้พี่แม่วแปรรูปพริกไทย คือร้านของผากซื่อ ตั้งแห่งเมืองจันทบุรี หลังเจ้าของร้านได้ชิมพริกไทยฝีมือพี่แม่ว แล้วติดใจความหอม ความเผ็ดที่หาไม่ได้จากพริกไทยที่อื่น

“ประกอบกับช่วงนั้นรัฐบาลส่งเสริมให้มีผลิตภัณฑ์โอท็อปด้วย พี่ก็ไปขอขึ้นทะเบียนกับอำเภอนายายอาม แล้วก็เลยได้มา”

โอท็อปที่พี่แม่วได้มา เป็นสินค้าประเภทผู้ผลิตชุมชนที่เป็นเจ้าของรายเดียว ในความหมายนี้ก็คือตัวนางสมฤทัย สุทโธการ

เมื่อได้ตราโอท็อปมา พี่แม่วก็ได้รับยอดสั่งซื้อเข้ามามากขึ้นจนแทบไม่พอขาย การรวมกลุ่มทำพริกไทยหมู่ 5 จึงได้เริ่มต้น แรกเริ่มพี่แม่วชักชวนญาติมิตรเข้ามาช่วยด้วยก่อน กระทั่งขยายขบวนการออกไปยังชาวบ้านทำสวนพริกไทยรายอื่นๆ ในหมู่ 5 จนกลายเป็นกลุ่มที่ทำรายได้แก่ชุมชนได้อย่างพอสมควร

เห็นได้ชัดจากผลิตภัณฑ์กลุ่มติดตราสินค้าที่เตรียมจัดส่ง ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยเลยทีเดียว

ฉันอดถามพี่แม่วตามประสาผู้ไม่เคยลงแรงผลิตสินค้าเองว่ายากไหมกว่าจะมาถึงวันนี้

“ยาก เพราะพี่ต้องทำคนเดียวหมด”

แม้ปากจะบอกว่าเหนื่อย แต่ในแววตาที่ระยิบด้วยความสุขของคนที่กำลังมาถึงจุดคำว่า ‘พอ’ แล้ว ฉันเชื่อว่าแม่เหนื่อยกว่านี้ พี่แม่วก็คงไม่ปริปาก

“ทุกวันนี้ก็ยังทำด้วยตัวเองอยู่ แม้จะมีจ้างคนมาช่วยเก็บเม็ด
พริกไทยบ้าง ส่วนใหญ่ก็เป็นญาติๆ กันทั้งนั้น”

พูดแล้วพี่แมวก๊วกฉันทันเข้าชมสวนของแก ก่อนจะส่งเสียงทัก
คนงานที่เป็นเด็กสาวในหมู่บ้านเดียวกัน ซึ่งกำลังปีนบันไดเหล็ก
แบบตัดต่อเชื่อมเองขึ้นไปเก็บเม็ดพริกไทยบนยอดที่อยู่สูงขึ้นไป
กว่าสี่เมตร

ฉันมองท่าทางที่คล่องแคล่วของเด็กสาวท่ามกลางแดดร้อน
ด้วยความรู้สึกที่งมชื่นชม ให้เป็นฉันเอง ยังไม่แน่ว่าปีนป่าย
ขึ้นไปจะหล่นตบลงมาหรือไม่ ไม่นับว่าจะทันได้เก็บเม็ดพริกไทย
หรือเปล่าด้วยซ้ำ

“คนงานที่มาช่วยพี่เก็บพริกไทยก็เป็นคนในหมู่บ้านทั้งนั้น ถ้า
ไม่ใช่หมู่บ้านก็มาจากหมู่บ้านอื่น ไม่มีคนนอก”

ฉันถามหาเหตุผลว่าทำไมพี่แมวก๊วกไม่จ้างคนงานจากนอก
หมู่บ้าน กล่าวอย่างสัตย์ซื่อ ฉันหมายถึงคนงานจากประเทศ
เพื่อนบ้าน ซึ่งค่าแรงถูกกว่ามากถึงมากที่สุด

“นายกฯ นริศอยากสนับสนุนงานให้คนในวังใหม่ก่อน”

เป็นคำตอบสั้นๆ ที่อธิบายทุกอย่างได้มากพอดู

พี่แมวก๊วกหมายถึง นริศ ก็จุฑาม นายก อบต.วังใหม่ ซึ่งอีกนั้นแหละ
ฉันอดคิดถึงสังคมในภาพรวมไม่ได้ วันก่อนที่ฉันกำลังจะเขียนถึงเธอ
ข่าวจากทีวีเพิ่งรายงานว่างแรงงานจากประเทศลาวเริ่มเข้ามาทำงาน
ค่านา ปลุกข้าวกันแล้วที่ภาคอีสาน เพราะคนไทยไม่ยอมทำนา

เป็นคำพูดที่ฟังแล้วเจ็บปวดเลยทีเดียว เธอว่าไหม?

แม้ว่าฉันและเธอ เราต่างจะไม่ใช่ชาวนาโดยกำเนิด แต่เราก็ถูกปลูกฝังมาให้ไหว้ข้าวหลังจากกินเสร็จแล้ว เพื่อรำลึกถึงคุณพระแม่โพสพ เราถูกปลูกสอนให้นับถือชาวนาที่เป็นกระดุกสันหลังของชาติ (ทว่าทุกรัฐบาลล้วนมองข้ามกระดุกสันหลังที่สำคัญยิ่งนี้มาตลอด) และอย่าได้หลงลืมพวกเขา

กระนั้น ปัจจุบันนี้เรา-ฉันและเธอเข้าไปด้วย-ต่างปฏิเสธชาวนา ต่างหันหลังให้ทั้งพวกเขาและอาชีพที่ยังพวกเราให้มีชีวิต มีลมหายใจ เราหลงลืมไปว่าหากมนุษยชาติไร้กระดุกสันหลังก็มิอาจดำรงได้ ไม่ต้องพูดถึงอย่างก้าวแรกด้วยซ้ำ

“พริกไทยเป็นของคู่เมืองจันทน์ ถึงขนาดเป็นคำขวัญประจำจังหวัด และพริกไทยที่วังใหม่นี้อร่อยที่สุด หอม และเผ็ดที่สุด”

พี่แมวดอบเมื่อฉันถามถึงอนาคตจากนี้ของกลุ่มทำพริกไทย ขณะที่ฉันมองเด็กสาวที่กำลังปั่นปายขึ้นเก็บเม็ดพริกไทยคนนั้น ฉันรู้ว่าพี่แมวเข้าใจคำถาม แกจึงตอบด้วยถ้อยคำที่เหมือนเป็นบทสรุปที่ดีที่สุดของผลิตภัณฑ์โอท็อป ประจำตำบลวังใหม่แห่งนี้

“ถ้าน้องไม่เชื่อลองชิมสิ”

แล้วพี่แมวก็ยื่นพริกไทยที่ร่อนแล้วให้ฉันชิม

เชื่อเถอะ แม้พริกไทยโดยส่วนมากจะเผ็ด ไม่เว้นกระทั่ง
พริกไทยสดๆ จากมือประธานกลุ่มทำพริกไทยประจำหมู่ 5 แต่
บ่ายวันนั้น หลังฉันหยอดพริกไทยเข้าปากแล้วเคี้ยวกรุบๆ แล้ว
ฉันยืนยันกับเธอได้ว่า

ในความเผ็ดก็มีความหวานเช่นเดียวกัน •

03

สืบสานพันธุ์ไม้

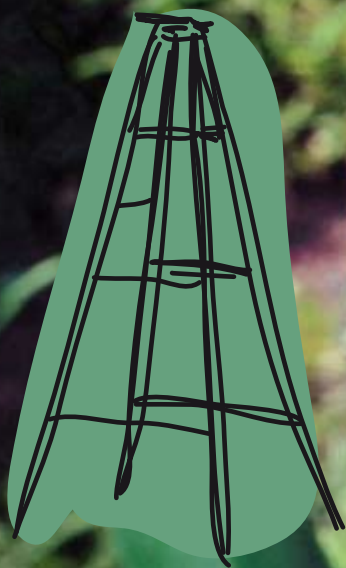
อนันต์ โพธิ์หัง วิทยากรประจำศูนย์เรียนรู้การติดตามตอกิ่งพันธุ์ไม้

จากหมู่ 5 โสภาชัยรตพจน์มายังบ้านเลขที่ 8/4 หมู่ 8 อันเป็นที่ตั้งของศูนย์เรียนรู้การติดตามตอกิ่งพันธุ์ไม้ ของ **พื่อนันต์ โพธิ์หัง** และ **พีลาวัณย์ โพธิ์หัง** สองสามีภรรยาที่เริ่มต้นจากความรักรักความชอบในอาชีพที่สืบสานมาจากบรรพบุรุษ โดยฝ่ายคุณพื่อนันต์มีความชำนาญในการติดตามตอกิ่งชนิดหาตัวจับยาก ขณะที่คุณลาวัณย์คู่ชีวิต ชำนาญการปักต้นกล้า

ความที่ต่างมาจากครอบครัวเกษตรกรเช่นเดียวกัน ทั้งสองจึงช่วยกันพัฒนาเทคนิคติดตามตอกิ่งพันธุ์ไม้ต่างๆ ทั่วประเทศ พ.ศ. 2532 พื่อนันต์จึงมีแนวคิดที่จะเพาะพันธุ์ไม้ต่างๆ ไว้จำหน่ายให้แก่คนในชุมชนเพื่อสะดวกต่อการเดินทางซื้อขาย ทั้งยังราคาถูกกว่านอกพื้นที่

“แรกๆ พี่กับพื่อนันต์เริ่มต้นที่ 5,000 ต้น ก็ตระเวนขายไปเรื่อยละคะ ตามริมถนนบ้าง ที่เขารับซื้อบ้าง” พีลาวัณย์บอกถึงจุดเริ่มต้นของการเพาะพันธุ์กล้าไม้ด้วยวิธีติดตามตอกิ่ง มีตายบ้าง มีทดลองผิดถูกบ้าง แต่พีลาวัณย์บอกว่าเป็นธรรมดาของการลงทุน ที่สำคัญมันคือการได้เรียนรู้ โดยเฉพาะตัวพื่อนันต์ ซึ่งเรียนรู้กรรมวิธีติดตามตอกิ่งด้วยตัวเองจากประสบการณ์กล้าแล้วกล้าเล่าที่ล้มตายไป

ถึงปี พ.ศ. 2535 เมื่อมีความชำนาญ และประสบการณ์มากขึ้น ทั้งฟ่อนันต์และฟีลาวัลย์ จึงต่างปาดันยาง ซึ่งู้ทั้งรู้ว่าปาดันยางไม่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ทั้งสองมองการณ์ไกลกว่าผลตอบแทนในระยะไม่กี่ปี

ที่ดินจำนวน 5 ไร่จึงถูกไถแปรเป็นสวนสำหรับทดลองการติดตามพันธุ์ไม้สายพันธุ์ต่างๆ แต่ต้องใช้เวลาราว 3 ปี กว่าจะเริ่มมีคนรู้จัก เริ่มมีชื่อเสียง จากผลของความพยายามในการเพาะพันธุ์ไม้

กระทั่งถึงปี พ.ศ. 2543 ฟ่อนันต์จึงค่อยขยายฐานตลาดไปยังต่างจังหวัด และเริ่มต้นทำกิจกรรมต่อยอดภูมิปัญญาที่ได้รับมาจากคนรุ่นพ่อรุ่นแม่ มีการนำความรู้ไปปรับใช้เพื่อการเพาะชำพันธุ์ไม้ทั้งแบบผสม และแบบยีนดัด ให้กับผู้สนใจเข้ามาเรียนรู้ ทั้งจากคนในพื้นที่ และนอกพื้นที่

“ต้องรู้จักต้นไม้แต่ละพันธุ์ ดินที่ใช้ปลูก น้ำก็สำคัญ ต้องคอยเลี้ยงน้ำอยู่ตลอด เราชาวสวนไม่มีน้ำไม่ได้เลย”

ฟ่อนันต์พูดด้วยสีหน้าจริงจัง

“ที่นี่เราจะเน้นเรื่องการติดตามต่อกิ่งเสียเป็นส่วนใหญ่ เพราะฟ่อนันต์เขาศึกษาเรื่องนี้ต่อมาจากรุ่นพ่อเขา แล้วก็พัฒนามาเรื่อยๆ จนเก่ง”

ฟีลาวัลย์เสริม ฉันทองตันไม้ในดินเพาะหุ้มด้วยพลาสติก สีดำอย่างคนที่สนิมเกราะกรังเรื่องเกษตร เลยกถามพี่ทั้งสองว่าการติดตามทำอะไร

“เริ่มจากดูกิ่งที่จะนำมาติดตามว่าอยู่ในระยะพร้อมหรือยัง โดย

ดูจากตรงยอตตาวามันนูนออกมาหรือเปล่า ส่วนต้นตอก็ต้องดูว่า
พร้อมหรือยัง แต่ที่ต้องระวังมากที่สุดก็คือแสงแดด ต้องไม่ให้โดน
แดดจัดมาก ไม่งั้นต้นกล้าก็จะตาย”

พี่ลาวัญญ์อธิบายให้อารมณ์ไม่ต่างจากครูสอนเด็กนักเรียน ฉัน
ฟังแล้วก็เงยหน้าขึ้นมองแผงหลังคาผ้าใบที่ทางคลุมสวนทั้งหมด

“ก่อนจะมาจุดนี้ก็ไม่ใช่ง่าย แต่ก่อนตอนที่พี่กับพินันต์เริ่ม
ทำแรกๆ เสาคูที่ใช้ค้ำหลังคานี้ก็ใช้ต้นไผ่ ไม่ใช่เสาคอนกรีตแบบนี้
ตอนนั้นก็ทำกันอยู่สองคน ไปหาใบกล้วยมาคลุมแทน เพราะยัง
ไม่มีเงินลงทุนมาก”

หากนึกภาพตาม คงเหนื่อยน่าดูกับการลงแรงทำอะไรแบบนั้น
เพียงสองคน แต่แววดาและรอยยิ้มที่ฉาบอยู่บนใบหน้าของพี่ลาวัญญ์

ฉันรู้ว่าวันเวลาเหล่านี้นั้นเป็นวันคืนที่ทำให้มองย้อนกลับไป แล้วบอกกับตัวเองได้ว่าเราทำได้ และผ่านมาแล้ว

ฉันมองต้นกล้ามากมายสุดลูกหูลูกตา ถ้าม้อนันต์ว่ากล้าไม้ส่วนใหญ่ที่นี้เป็นต้นกล้าของต้นอะไร

‘ทุเรียน’ ม้อนันต์ให้คำตอบ ไม่ใช่แต่เพียงเพราะทุเรียนเป็นพืชผลที่ขายได้ราคาดีที่สุดเท่านั้น ม้อนันต์ยังกล่าวอีกว่าสวนแห่งนี้ทำหน้าที่อนุรักษ์สายพันธุ์ให้ยังคงอยู่ คล้ายเป็นคลังสำรองของราชาแห่งผลไม้ หลังสวนทุเรียนส่วนใหญ่ในจังหวัดนนทบุรีถูกน้ำท่วมเสียหายไปเมื่อปีกลาย

“คนนนท์มาซื้อถึงที่นี่ก็มีมากมาย เราขายที่ราคาแพงสุดคือหนึ่งร้อยยี่สิบบาท” ฉันฟังแล้วก็ขมวดคิ้วงุนงง เท่าที่ทราบราคาผลทุเรียนหมอนทองที่ชาวสวนนนท์ขายได้จนเป็นข่าวราคาตะเกียบหมื่นบาทมิใช่หรือ?

แล้ว 120 บาทมันแพงตรงไหน?

เมื่อสงสัย ฉันจึงถาม พี่ลาวัลย์ให้คำตอบว่าสำหรับราคาขายส่งต้นกล้าแล้ว เขาขายกันอยู่ที่ 20-40 บาทต่อ 1 ต้น ดังนั้น ต้นละ 120 บาทจึงนับว่าเป็นราคาที่สูงพอสมควร

“แต่เขาก็ไปปล่อยต่อได้ในราคาที่สูงกว่านั้น”

ยิ่งฟัง ฉันก็ยิ่งงงง แก้มผ่นลอยว่าถ้าได้ทุเรียนไปปลูกสักต้นก็คงดี แต่เธอคงไม่ชอบ เพราะเธอรังเกียจกลิ่นมัน แต่ฉันกลับมองว่าหอม ยิ่งมาได้รู้ว่าแค่ต้นกล้าเล็กๆ สูงพั้นแอมมาเล็กน้อยขายได้ถึงต้นละร้อยบาท หากเพาะพันธุ์ได้สักสามพันต้น ไม่ต้องถึงเจ็ด

หมิ่นตันอย่างสวนเพื่อนันต์

คำสบประมาทที่ว่าเป็นชาวสวนนั้นจน คงไม่มีอีกต่อไป

“แต่เชื่อว่าทุกคนจะทำได้นะ มันขึ้นอยู่กับ การเอาใจใส่ และหมั่น คอยดูแลด้วย” พี่ลาวัลย์เหมือนจะเดาความคิดฉันได้ พูดต่อด้วย รอยยิ้ม ฉันเลยถามว่าที่สวนแห่งนี้เปิดให้คนนอกเข้ามาศึกษาเพื่อ นำกลับไปเพาะพันธุ์ขายไหม?

“แน่นอน เราส่งเสริมให้ชาวสวนทุกคนมาเรียนรู้ได้ เพราะเรา เคยเห็นคนรุ่นพ่อรุ่นแม่ลำบากยังงี้ เป็นไปได้เราก็อยากให้ชาวสวน ทุกคนประสบความสำเร็จ”

“แล้วพี่ไม่กลัวว่าจะเป็น การแย่งตลาดกันหรือครับ?”

ฉันถามประสาคนเมืองที่คิดถึงแต่เรื่องมือใครยาวสาวได้สาว เอา ตามหลักเสรีนิยม เศรษฐกิจเสรี การค้าเสรี

อีกครั้งที่พี่ทั้งสองยิ้ม

“ไม่เลย ยิ่งดีเสียอีก อย่างคนงานคนหนึ่งของที่นี่ ทำงานอยู่กับ พี่ได้สามปี เขาก็ออกไปเปิดร้านขายเองริมถนนสุขุมวิท พี่ไม่หวงวิชา”

ฉันฟังแล้วก็หันกลับไปมองต้นกล้าแต่ละสายพันธุ์ อดที่จะ นึกถึงภาพตัวเองเดินชมสวนด้วยความชื่นใจแจ่มใสที่เพื่อนันต์ และ พี่ลาวัลย์เป็นไม่ได้ กระนั้นก็อย่างที่พี่ทั้งสองกล่าว มันไม่ใช่ทุกคน ที่จะประสบความสำเร็จ

ในคำพูดนั้น ฉันไม่คิดจำเพาะแต่เรื่องทำสวนเท่านั้นหรอก

เธอว่าไหม •

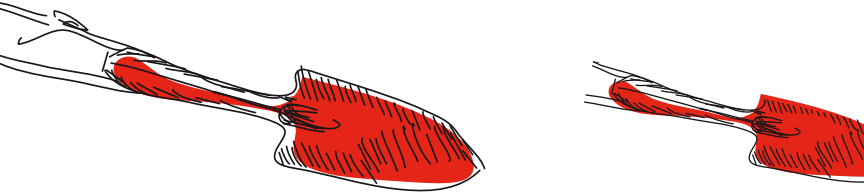

04

อดเพื่อออม
เพื่อวันพรุ่งนี้

เลี้ยวจากศูนย์ศึกษาการติดตามตอกิ่งของฟ่อนันต์และพีลาวัณย์ เสี่ยง
ทักทายจากชาวสวนข้างทางที่กำลังเก็บเม็ดพริกไทยก็ดังขึ้น ก่อน
โสภาและเปิ้ลจะชะลอจอดรด แนะนำให้ฉันได้รู้จักกับ**คุณลุงวินัย**
พูลผล ประธานกลุ่มกองทุนหมู่บ้านหินกอง หมู่ 8

แต่เดี๋ยวก่อน ก่อนที่ลุงวินัยจะบอกเล่าถึงที่มาที่ไปของกลุ่ม
ลุงวินัยก็ยื่นเม็ดเลมเล็กมาให้ฉัน ยิ้มแย้มเอ่ยชวนให้ฉันชิมสละ
ภายในสวนแก

“ไม่ค่อยหวานนะ แต่ก็กินได้ เด็ดเลย” ลุงวินัยว่า

ฉันจึงไม่ขัดศรัทธา ทว่าด้วยท่าทางเก๋ๆ กังๆ กระมัง ในท้าย
ที่สุด ลุงวินัยเองเป็นฝ่ายเนียนตัดสละพวงใหญ่ส่งให้ฉัน

“เอ้า ชิมดู”

ระหว่างที่ฉันแกะเปลือกชิม ลุงวินัยก็บอกเล่าถึงจุดเริ่มของกลุ่ม
กองทุน ซึ่งเปิดรับสมาชิกครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2544 โดย
ลงหุ้นคนละ 50 บาท และออมไม่ต่ำกว่า 50 บาทในแต่ละเดือน
เมื่อได้รับเงินจากรัฐบาลจำนวน 1,000,000 บาท จากงบประมาณ
กองทุนหมู่บ้าน วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2544 จึงมีการนัดประชุม
ครั้งแรกของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหินกอง หมู่ 8 และนับจากนั้น

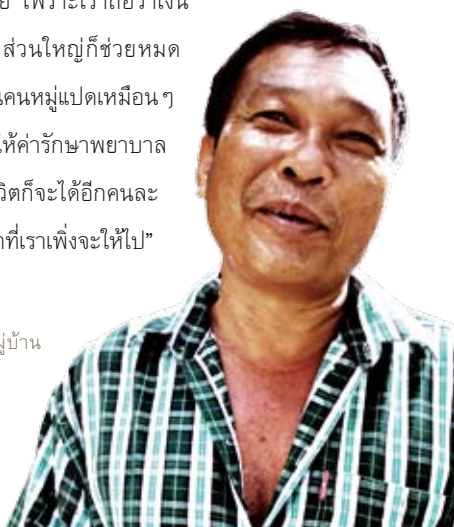
ความฝันที่ลุงวินัยต้องการเห็นสมาชิกในหมู่บ้านเป็นไทแก่ตัวเอง
ไม่เป็นหนี้ใครระบบ จึงเริ่มต้นอย่างจริงจัง

“เราก็ก็นำปัญหาตั้งแต่สมัยเป็นผู้ใหญ่บ้านนะ” ลุงวินัยกล่าว
“ปัญหาคือเมื่อลูกหลานบ้านหนึ่งเห็นอีกบ้านมีรถมอเตอร์ไซด์คัน
ใหม่ ก็อยากมีบ้าง พ่อแม่ไม่มีเงินให้ ก็ไปกู้เขามา ที่วังใหม่จะกู้กัน
เยอะมาก แต่เราก็ก็นำมาแก้กัน พยายามเตือน มีการเรียกทั้ง
เจ้าหนี้และลูกหนี้มาคุยกัน กรณีที่มีการข่มขู่ เราก็นำเงินจากกองทุน
ไปชำระต้นให้เขา ให้ลูกบ้านมาจ่ายกับกองทุนแทน”

นั่นฟัง แล้วอดถามประชาชนเมือง(อีกนั่นแหละ) ว่าลุงวินัยทำ
แบบนั้น ชาวบ้านคนอื่นๆ ที่เขาจ่ายให้กองทุนเหมือนกัน จะไม่รู้สึก
ว่าเงินออมของเขาถูกนำไปแก้ปัญหของคนอื่นหรือ คำตอบจาก
ลุงวินัยสะท้อนคำว่าประชาธิปไตยได้อย่างน่าสนใจ

“เราก็ก็นำสมาชิกทุกคนในกองทุนโหวตเสียง ว่าสมควรช่วยไหม
ถ้าสมาชิกไม่เห็นด้วย เราก็ก็นำช่วย เพราะเราถือว่าเงิน
กองทุนนี้เป็นเงินของทุกคน แต่ส่วนใหญ่ก็ช่วยหมด
เพราะต่างก็เป็นเพื่อนบ้านกัน เป็นคนหมู่บ้านเดียวกัน
นอกจากนี้ เรายังมีสวัสดิการให้ค่ารักษาพยาบาล
ครั้งละ 500 บาท และหากเสียชีวิตก็จะได้อีกคนละ
3,000 บาท ยังไม่นับทุนการศึกษาที่เราเพิ่งจะให้ไป”

วินัย พูลผล ประธานกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน
หินกอง หมู่ 8

กฎและเกณฑ์ของกองทุนหมู่บ้านหिनกอง ไม่ยาก แต่ก็ไม่ง่าย
ดังนี้

สมาชิกกองทุนต้องถือหุ้นกับกองทุนอย่างน้อยคนละ 1 หุ้น
โดยลงหุ้นคนละ 50 บาท และจะต้องมีการนำเงินมาฝากเป็นประจำ
ทุก ๆ วันที่ 10 ของเดือน อีกเดือนละ 50 บาท เงินฝากนี้เรียกชื่อว่า
เงินฝากสัจจะ ซึ่งหากสมาชิกรายใดขาดส่งเงินฝากสัจจะติดต่อกัน
3 เดือน คณะกรรมการ ซึ่งคัดเลือกจากสมาชิก 15 คนมีสิทธิ์ให้
สมาชิกรายนั้นขาดจากสมาชิกสภาของกองทุนได้ทันที รวมถึงการ
ถอนเงินฝากสัจจะ และค่าหุ้น ซึ่งจะสามารถเบิกถอนได้ต่อเมื่อชำระ
หนี้กองทุน (ในกรณีหยิบยืม) หมดแล้วเท่านั้น

ถึงวันนี้ กองทุนหมู่บ้าน หมู่ 8 มีสมาชิกถือหุ้นทั้งหมด 203
คน สมาชิกออม (เงินฝากสัจจะ) 490 คน และมีสมาชิกกู้ยืมเงิน 84
คน สมาชิกทั้งหมดของกองทุนล้วนได้รับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล
สวัสดิการฌาปนกิจสงเคราะห์ ทุนการศึกษา ทุนกู้ยืมฉุกเฉิน ยืมได้
ไม่เกิน 2 เดือน โดยไม่คิดดอกเบี้ย และยังมีการปันผลจากกำไรที่ได้
จากให้กู้ยืมแก่สมาชิก เกิดเป็นระบบเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน
กันเอง ทำให้เงินไม่รั่วไหลออกไปภายนอก

ซึ่งถึงที่สุดแล้ว คือการไม่ตกไปอยู่ในวังวนของหนี้นอกระบบ
อีกนั่นเอง

เหนือบ้างไหม?

ฉินอดถามในใจไม่ได้ หลังฟังเรื่องราวทั้งหมด มาจนถึงตอนนี้
ทั้งเรื่องเล่าจากลุงวินัย ทั้งจากเพื่อนันต์ พี่ลาวัลย์ กระทั่งก่อนหน้า

คือป่าพัฒนา จากกลุ่มอาสาสมัครและผู้สูงอายุ ทุกคนต่างทำ ต่างคิด เพื่อคนในชุมชนของตัวเองด้วยความหวัง ความฝันที่อยากให้ทุกคน มีชีวิตที่ดีร่วมกัน มิใช่เพียงแค่ว่าตัวเองเป็นที่ตั้ง

ก่อนลาจากลุงวินัยพร้อมด้วยสละพวงบ่อเริ่มสองพวง ฉัน ก้มมองดูแผ่นพับเพื่อประชาสัมพันธ์ของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านหินกอง ที่ลุงวินัยมอบให้ฉัน วัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ต้องการให้สมาชิก ออกออม รู้จักประหยัด รักใคร่กลมเกลียว และเห็นอกเห็นใจซึ่งกัน และกัน ไม่ใช่สิ่งที่เขียนลงไปเพื่อให้ดูโก้เก๋ แต่เป็นการคิดจากฐาน ‘เราทำเพื่อเขา’

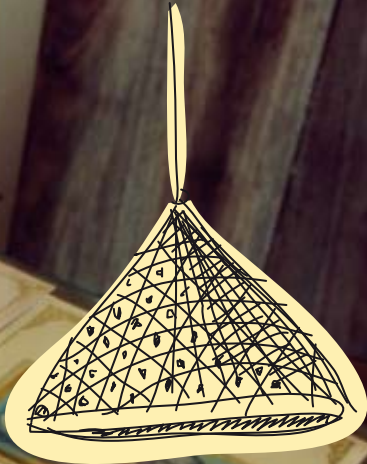
และด้วยสิ่งนี้กระมัง กองทุนหมู่บ้านหินกอง หมู่ 8 จึง ประสบความสำเร็จ •

ภาพที่ ๑: การประชุมของกองทุนหมู่บ้านหินกอง - ๒๕๕๐ - ๒๕๕๑

ภาพที่ ๒: การประชุมของกองทุนหมู่บ้านหินกอง - ๒๕๕๑ - ๒๕๕๒

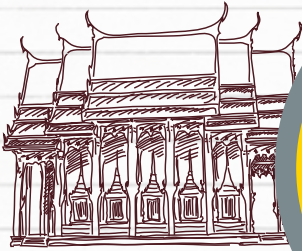

Handwritten text in a script, likely Thai, describing the activity shown in the photograph above.

Handwritten text in a script, likely Thai, describing the activity shown in the photograph above.

05

เพราะมีป่า จึงมีน้ำ

จากถนนสายหลักในตำบลวัง

ใหม่ที่ตัดผ่านหมู่บ้านต่างๆ ทั้ง

10 หมู่บ้าน จะมองเห็นแนวเทือกเขา

ซึ่งทอดขนานไปกับถนนตลอดทั้งเส้นจนไปจรดกับถนนสุขุมวิท

ปากทางเข้าสู่ตำบลวังใหม่ ก่อนถึงแยกหนองสิงา

ฉันถามโสภากว่าเทือกเขาที่แลเห็นอยู่นี้ใช่เขาทลาย ตามข้อมูล
ที่ฉันได้อ่านมาจากกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนที่มีอดีตผู้ใหญ่สมคิด
ศิลปเวช เป็นแกนนำใช้หรือเปล่า

โสภายักหน้า บอกฉันว่าเรามีนัดกับผู้ใหญ่ตอนห้าโมงเย็น
นี่ก็ใกล้แล้ว แต่ปรากฏว่าพอเราไปถึงหน้าบ้านผู้ใหญ่ และโสภาได้
โทรประสานอีกที อดีตผู้ใหญ่สมคิดบอกโสภาผ่านโทรศัพท์ว่าแก
กำลังอยู่ระหว่างกลับมาบ้าน (ซึ่งโสภายายให้ฉันเข้าใจว่าคนวังใหม่
เรียกทุกคนที่เคยดำรงตำแหน่งอย่างผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ไปตลอด
แม้จะไม่ได้ดำรงตำแหน่งนั้นแล้ว หรือขยับขยายไปสู่ตำแหน่งอื่น
ก็ตาม เช่นผู้ใหญ่สมคิด หรือนายกองค้การบริหารส่วนตำบลอย่าง
นายภษ นริศ ซึ่งคนเฒ่าคนแก่ก็มักเรียกกันว่า กำนันนริศ ตาม
ตำแหน่งที่แกเคยเป็นมาก่อนจะก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งนายก อบต.

วังใหม่ด้วยกันทั้งนั้น)

เมื่อผู้ใหญ่สมคิด ยังมาไม่ถึง และโปรแกรมวันนี้ก็เหลือเพียง การพูดคุยกับแกนนำกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน เพื่อที่พรุ่งนี้ ฉันจะได้ ขึ้นเขาไปดูสภาพภูมินิเวศของป่าวังใหม่ที่ครึ่งหนึ่งเคยเสื่อมโทรม เป็นป่าหัวโล้น โสภาก็เอ่ยปากชวนฉันไปไหว้พระที่วัดสำคัญวัดหนึ่งใน ตำบลวังใหม่ นอกเหนือจากวังหนองสีงา

“วัดนี้เท่งกับโห่งเคยมาทำบุญบ่อยๆ ด้วยนะ” โสภากล่าวถึง ตลกชื่อดังคับฟ้า ฉันฟังแล้วกึ่งเชื่อกึ่งไม่เชื่อ เพราะวัดสนธิ์ทอง ที่โสภากาพาฉันมาเยี่ยมชมนั้น ดูยังงี้ก็ไม่น่าจะเป็นวัดที่ทำให้ตลกชื่อดังคู่กันดั้นด้นมาถึงได้เลย

“วันสนธิ์ทองโด่งดังเพราะหลวงพ่อบุณนะ เป็นเกจิอาจารย์ที่ อาคมเก่งกล้ำมาก” เป็ลขยายให้ฟังเมื่อเห็นสีหน้าไม่เชื่อของฉัน จาก

นั่นทั้งสองสาวก็ช่วยกันเล่าเรื่องราวของหลวงพ่อนุชที่จะเป็นตำนานของชาววังใหม่ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายสำหรับฉันที่เผชิญหลวงพ่อก่อนจะเกิด ภาระนั้น ฉันก็มีโอกาสได้เข้าไปไหว้พระพุทธรูปชินราชจำลองภายในโบสถ์ใหม่ที่กำลังก่อสร้างบนเนินริมถนนสายหลัก

ฉันกราบพระประธาน สบพัชรอันเมตตาฉันนั้น แล้วก็คิดถึงเรื่องที่สองสาวเล่าให้ฟัง จริงเท็จอย่างไร ไสยศาสตร์ เรื่องเร้นลับก็ยังเป็นสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้ในทางวิทยาศาสตร์ ประเด็นสำคัญคงไม่ได้อยู่ที่ว่าอำนาจพุทธคุณในทางแคล้วคลาดนั้นมีจริงหรือไม่ แต่ศรัทธาของชาวบ้านที่หล่อหลอมเป็นองค์พระ เป็นโบสถ์ กระทั่งวัดที่เป็นศูนย์รวมจิตใจเป็นสิ่งแท้จริงมากกว่าหรือไม่ใช่?

ลัคนาคือศรัทธา

ให้บังเอิญอีกเหมือนกัน แกนนำที่มีส่วนในการผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์ป่าเขาหลายชิ้นโดยร่วมกับผู้ใหญ่สมคิดก็คือพระสงฆ์เช่นกัน นามของท่านคือหลวงพ่อไชย สุชีโว หรือ **พระครูวิสุทธิสังวร**

“ทำโมกสิบแล้ว ไปกันเถอะ”

โสภาคประกาศเมื่อเห็นว่าล่องเลยเวลานัด

อดีตผู้ใหญ่สมคิด ศิลปเวช
แกนนำกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน

กับผู้ใหญ่สมคิดมาพอสสมควร ฉันหันกลับไปมองเทือกเขาหลาย
ที่โอบวัดสนธิ์ทองเอาไว้ นึกภาพคืนวันที่เขาแห่งนี้ไร้ต้นไม้ เหลือ
เพียงภูเขาโล้นๆ

“เริ่มจากหลวงพ่อใช้นั้นแหละเป็นคนชวน บอกผู้ใหญ่ ต้องทำ
อะไรสักอย่างแล้วนะ ป่ามันจะไม่เหลือแล้ว พระเดือดร้อน ชาวบ้าน
ก็เดือดร้อน”

ผู้ใหญ่สมคิดนึกย้อนเรื่องราวหลังคำถามจากฉันถึงจุดเริ่มแรก
ของกลุ่มอนุรักษ์ป่าไม้ชุมชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ซึ่งเป็นยุคที่กรม
ป่าไม้เปิดให้บริษัทค้าไม้เข้ามาทำสัมปทานป่าเขาหลาย

“ที่แรกก็ไม่สนใจกันหรอก จนเมื่อเห็นว่าเขาเริ่มโล้น น้ำที่เคยมี
มันไม่มี น้ำนี้สำคัญมากนะต่อการทำสวน ไม่มีน้ำ สวนนี้ตายเลย
พอเห็นอย่างนั้น เราก็เริ่มณรงค์ ทำให้ชาวบ้านเห็น ก็มีทั้งที่เห็น
ด้วย ไม่เห็นด้วยประสาคน แต่ส่วนใหญ่ที่เอาด้วยก็เพราะมันเป็น
ประโยชน์ต่อเขา เราก็ทำเรื่อยมา จนทุกวันนี้ป่าเขาหลายก็กลับมา
เต็มเหมือนเดิม ไม่โล้นแล้ว”

พูดแล้วผู้ใหญ่สมคิดก็มองขึ้นไปยังเทือกเขาหลายที่ทอด
ตระหง่านอยู่หน้าบ้านผู้ใหญ่ ซึ่งร่มครึ้มด้วยแมกไม้มานานพันธุ์

ผู้ใหญ่สมคิดยังเล่าต่อกันสมัยก่อนโน้น ช่วงที่ยังมีการ
สัมปทานกัน บนเขาหลายจะเห็นปลวไฟลุกโชนขึ้นมากกลางความมืด
บนยอดเขาสม่าเสมอ ไฟจากธรรมชาติบ้าง การละเลยบ้าง กระทั่ง
ไฟจากความตั้งใจเพื่อปล่อยให้ยืนต้นตาย

“ยุคนั้นการทำไม้เป็นล่าเป็นสัน มีรถแทรกเตอร์ไถขึ้น

ไป ไส้ไม้เป็นท่อนๆ ลงมา พอชาวบ้านรู้จักก็เกณฑ์คนไปจับ เกิดเป็น
ปัญหาระหว่างชาวบ้านกับบริษัทรับสัมปทานป่า”

จากปีก่อตั้ง พ.ศ. 2527 ถึงปี 2532 หลังการรวมตัวกันของ
ชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาป่าไม้ที่ถูกเผาทำลายไป
เนื่องจากไฟป่าบ้าง การสัมปทานบ้าง สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าไม้
ชุมชนเขาหลายจำนวน 220 คนก็ร่วมกันรณรงค์ให้ชาวบ้านในพื้นที่
และชุมชนใกล้เคียง ทั้งจากตำบลวังใหม่ ตำบลนายายอาม และ
ชาวบ้านจากอำเภอแก่งหางแมว หยุดการทำลายป่าไม้เขาหลาย
อีกทั้งยังจัดเขตแนวป่าสงวนอย่างชัดเจน มีการจัดตั้งเวรยามโดย
อาสาสมัครที่เป็นผู้ชายทำการเดินป่าเพื่อระแวดระวังไฟป่า และ
ผู้ไม่หวังดีจากนอกพื้นที่ที่จะเข้ามาทำลายป่าเขาหลาย รวมถึงการ
ปลูกป่าทดแทนเพิ่มขึ้นกว่า 140 ไร่

ล่วงถึงปี พ.ศ. 2553 สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ฯ ร่วมกันก่อสร้างฝายชะลอน้ำบนเทือกเขาหลายรวมแล้วทั้งหมด 17 แห่งตลอดลำน้ำเพื่อให้ชาวบ้านในหมู่ 8 และหมู่ 9 มีน้ำใช้อย่างพอเพียงไม่ขาดแคลนและยังให้ป่าชุ่มชื้นอยู่คู่ตำบลวังใหม่ต่อไป

ในบรรยากาศที่แสงเย็นวันแรกในตำบลวังใหม่เริ่มโรยตัวลงมาช้า ๆ ฉันถามผู้ใหญ่สมคิดว่าสิ่งที่กลุ่มอนุรักษ์ฯทำไว้จะช่วยให้ป่าวังใหม่ยังคงมีอยู่ต่อไปหรือไม่ ผู้ใหญ่เชื้อไหม่ว่าหมดรุ่นผู้ใหญ่แล้วคนรุ่นต่อไปจะยังคงอนุรักษ์ป่าอยู่?

เป็นคำถามที่ผู้ใหญ่สมคิดตอบโดยไม่หยุดคิดสักนิดว่า

“แน่นอน เพราะเราวางทุกอย่างไว้แล้ว เราปลูกฝังคนรุ่นใหม่ให้อุรักษ์ป่า” จากนั้นผู้ใหญ่หัวเราะเบา ๆ “ตราบที่ยังมีวังใหม่ก็ต้องมีป่าเขาหลายต่อไป” •

'สวท' ของกรุงเทพมหานคร กับบ้านเศรษฐกิจพอเพียง

แหวะคุยกับนางกร ก่อท

มีเวลาก่อนเข้าที่พัก สภาถามฉันว่านายก อบต.วังใหม่ ซึ่งตั้งแต่มายังยังไม่มีโอกาสได้คุยเลย เพิ่งกลับมาจากประชุมงานที่อำเภอนายายอามพอดี และถามว่าฉันต้องการจะแหวะคุยอะไรสักเล็กน้อยไหม

ตามคิดแล้ว ฉันมีคิวนัดคุยกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่วันพรุ่งนี้ แต่เนื่องจากวันพรุ่งนี้ นายกขิดงานด่วน จึงเลื่อนมาคุยวันนี้

ฉันเริ่มต้นถามถึงที่มาที่ไปของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ชื่อ **นริศ กิจอุดม**

“จริง ๆ ผมเกิดตำบลสนามไชย พอเกิดได้ขวบ พ่อก็พาย้ายมาอยู่ตำบลกระแจะ อยู่กระแจะจนถึง ป.6 แล้วไปต่อ ป.7 ในเมือง แล้วก็ย้ายไปเรียนรามฯ จากนั้นย้ายมาอยู่วังโดนด เรียนรามฯได้

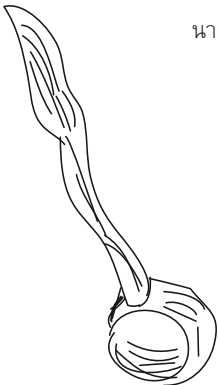
สองปี พ่อผมก็พาขาดจากการทำเหมืองพลอย ก็กลับมารับกิจการพ่อ ทำอยู่จนถึงอายุประมาณ 29-30 วังไปวังมาระหว่างวังโดนดกับ บ่อไร่ จังหวัดตราด ซึ่งเป็นสถานที่ทำพลอย พ่อผมก็อยากให้การเมือง ช่วงแรกก็เป็นสมาชิกสภาผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นได้อยู่ปีสองปี ชาวบ้านในวังโดนดก็ชวนให้ผมมาเป็นผู้ใหญ่บ้าน เพราะคนเดิม ไม่ชอบอยู่ในพื้นที่ ผมก็ลงสมัคร แล้วก็ชนะเขา เป็นผู้ใหญ่บ้านได้ ห้าปี ช่วงนั้นตำบลวังโดนดก็ขอแยกออกตัวออกมาตั้งตำบลใหม่ เนื่องจากหมู่บ้านยี่สิบหมู่บ้านมันใหญ่ มันกว้าง ก็เลยขอแยกตัวออกมา แบ่งคนละสิบหมู่บ้าน โดนดสิบหมู่บ้านใหม่สิบหมู่บ้าน เหตุที่ชื่อ วังใหม่นี้ เพราะหนึ่ง มาจากวังโดนด สอง ใหม่ มาจากอำเภอท่าใหม่ เพราะเราแยกตัวมานี้ เราจะไปอยู่อำเภอหนายายอาม และนายยะอีก อย่างหนึ่งก็คือ วังที่แยกมาใหม่จากวังโดนด แต่อำเภอเขาก็ท้วงมาว่า การตั้งชื่อตำบลนี้ต้องมีที่มาที่ไปที่ยึดโยงกับพื้นที่ ว่ามันเป็นอะไร ที่นี้ตำบลเราไม่มีคำว่าวังใหม่ใช้เรียกชื่ออะไรเลย พอคิดตอนนั้นเกิด วังน้ำขึ้นมาใหม่ที่หมู่บ้านสอง เราก็เลยเอามาใช้ ก็กลายเป็นวังใหม่”

นายกชนริศบอกเล่าทั้งประวัติส่วนตัวและประวัติตำบลให้

ฉันรับรู้ที่ไปที่ไปของวังใหม่ที่ไมเซ่ท่าใหม่ แม้จะมีความ
เกี่ยวพัน มีความยึดโยงที่มีนายยะกระหวัดถึงบ้าง

แต่วังใหม่ก็ไม่เซ่ท่าใหม่อยู่ดี

ความที่คลุกคลีกับชาวบ้าน รู้จักแทบทุกคน
ตั้งแต่รุ่นเฒ่ารุ่นแก่ ตั้งแต่สมัยเป็นผู้ใหญ่บ้าน
วังโดนด ก่อนแยกตัวมาเป็นตำบลวังใหม่ ตั้งแต่

เลื่อนจากผู้ใหญ่มาเป็นกำนัน กระทั่งมาเป็นนายก อบต.ในที่สุด นายกษ นริศบอกกับฉันว่าแกไม่เคยถือตัวว่าเป็นเจ้านาย แม้จะมี บ้างเรื่องช่องว่างระหว่างแกกับชาวบ้าน เนื่องด้วยภาระในฐานะ นายกอบต. ก็นเวลาจนแทบไม่ได้ลงไปคลุกคลีกับชาวบ้านเหมือน สมัยกำนัน กระนั้น แกก็ให้เบอร์โทรศัพท์มือถือกับชาวบ้านสามารถ โทรถึงแกได้ตลอด มีปัญหาอะไร หากปลีกเวลาไปได้ นายกษ นริศ ไม่เคยเกี่ยงจน

“เราถือว่าตัวเองเป็นลูกจ้างเขา เขาเสียภาษีจ้างเรามาทำงาน ให้เขา ก็ต้องทำให้ดีที่สุด แก้ปัญหาให้เขา”

อ่านแล้ว อัดคิดไม่ได้ใช่ไหมว่าทุกสังคมแต่ละสังคม ไม่ว่าจะระดับ ย่อยเพียงไร ผู้นำเป็นอย่างไร ผู้ตามล้วนเป็นเช่นนั้น

อาจไม่ใช่ทุกคน แต่ส่วนใหญ่

แล้วปัญหาใดบ้างที่นายกษ นริศพยายามแก้แล้ว แต่ยังแก้ไม่ได้ ฉันอดที่จะถามไม่ได้เช่นกัน คำตอบจากนายก อบต.วังใหม่ มีดังนี้

“ปัญหาหลัก ๆ ก็คือการทำมาหากิน วิถีของ ชาวเกษตรกรเราเนี่ย มันมีปัญหาทุกปี ปัญหาหนึ่งก็คือ ราคาพืชผล อีกปัญหาก็คือการลอกเลียนแบบ พุดง่าย ๆ ก็คือการไม่รู้จักพอเพียง ซึ่งตรงเนี่ย มันแก้ยาก แก้นิสัยคนนี่แก้ยากที่สุด”

มองอนาคตวังใหม่ังไง?

นายกษ นริศวาดหวังถึงวันที่นั้นเชื่อ

เหมือนที่เธอ และคงจะใคร่อีกหลายคนเชื่อเช่นกัน ว่าวังใหม่ในอนาคตจะเป็นวังใหม่ที่ชาวบ้านทุกคนไม่มีปัญหาเรื่องปากท้อง ไม่มีปัญหาเรื่องราคาพืชผลให้ต้องออกมาประท้วงปิดถนน เนื่องจากราคาผลผลิตตกต่ำอีก ไม่นับปัญหาเรื่องหนี้ในระบบ ซึ่งทั้งหมดทั้งมวล นายกษ นริศเชื่อว่าทำได้

“เราพยายามอยู่ แม้จะเป็นเรื่องยาก แต่เราก็ต้องแก้ไข”

คงเพราะถือตัวว่าไม่ใช่นาย และเป็นลูกจ้าง

คำพูดนั้นจึงหนักแน่น และแม่นั้น ซึ่งไม่ใช่คนวังใหม่ ไม่ได้เป็นทั้งเกษตรกร และไม่ได้เป็นทั้งลูกหนี้ในระบบที่ไหน แต่ฉันก็เชื่อเช่นกันว่าปัญหาทั้งสองที่นายกษ ปรารภมาแก้ไข (และอาจเป็นปัญหาเดียวกันกับพวกเราทุกคน) เริ่มต้นง่าย ๆ จากการสะกดคำว่า ‘พอ’ ให้เป็น

กินนี้ฉันจะนอนในคามมิด

คำคืนเข้าปากลุ่มตำบลวังใหม่จนมีดมิดแทบมองสิ่งใดไม่เห็น หากไม่มีแสงไฟจากด้านหน้ารถกระบะสตรีตาของโสภากแล้ว ฉันก็มองไม่เห็นเลยว่าส่วนใดคือท้องถนน ส่วนใดคือเรือกสวนไร่นาของชาวบ้าน

“มาเสียดีกเขียว เลยอดกินข้าวเย็น”

คำแรกที่**ลุงภมร สุเนตรโต** อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนอ้อยหักฉันทันทีที่ลงจากรถกระบะของโสภากและเปิ้ล สองสาวทักทายอดีตข้าราชการเกษียณอย่างคนคุ้นเคย ก่อนจะฝากฝังฉันไว้กับลุงภมร

แล้วลากลับไปโดยไม่ลืมนัดแนะว่าพຼ່ງนี้เข้าจะมารับฉันไปขึ้นเขา
หลายเพื่อศึกษาสภาพนิเวศของป่าที่ครั้งหนึ่งเคยเสื่อมโทรมของ
ตำบลวังใหม่

“เอากระเป๋ากลับไปเก็บก่อนไหม พักผ่อนก่อน แล้วพຼ່ງนี้ค่อยคุย
กัน” ลุงภมรเชื้อเชิญฉันไปยังกระท่อมหลังน้อยที่ตั้งอยู่ในอาณาเขต
บ้านชั้นเดียวของแกที่เปิดเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงประจำ
บ้านหมู่ 2

ฉันเดินตามไปยังกระท่อมเล็กๆ ที่ตกแต่งอย่างสวยงาม น่ารัก
บนชานระเบียงที่นอกจากจะมีแคร่ไม้ไผ่วางไว้แล้ว ยังมีเก้าอี้
ประจำบ้านนอนหมอบอยู่ด้วยอีกตัวหนึ่ง ลุงภมรส่งเสียงไล่เจ้าสุนัข
พันธุ์อัลเซเชียนตัวใหญ่ที่นอนหมอบอย่างไม่สนใจ มันลุกขึ้นอย่าง
เกียจคร้านลงจากชานไป แต่ไม่วายหันมามองค้อนฉันราวกับรู้ว่าฉัน
นั้นแหละเป็นต้นเหตุให้มันถูกขับไล่จากที่นอนแสนสบาย

“นอนให้สบายนะ”

ลุงภมรเปิดประตูให้ฉันก้าวเข้าสู่ห้องพักขนาดเล็ก ความรู้สึก
แวบแรกที่คิดขึ้นมาก็คือ นี่ไม่ใช่โฮมสเตย์อย่างที่วาดหวัง แม้จะตั้ง
อยู่ในอาณาเขตรอบรั้วบ้านก็ตามที่

ฉันวางกระเป๋าลงกับพื้น ไม่ลืมกล่าวขอบคุณลุงภมรที่ผละจาก
ไปโดยที่เรายังไม่ทันได้พูดคุยอะไรกันมาก คำคั่นทางแขนต้อนรับฉัน
ด้วยแสงของหรีงหรีดเรไร แม้จิตใจเล็กน้อยที่ไม่ได้พักในบ้านร่วม
ชายคากับเจ้าของบ้านให้สมกับที่เป็นโฮมสเตย์จริง ๆ

ทว่า...เธอรู้ไหม นั่นไม่ใช่ครั้งแรกที่ฉันคิดผิด

ซาโตนแคว=ร้องราวของหลาหง่า

เข้าปลุกฉันด้วยเสียงนกกระजิบร้องเบา ๆ ฉันสะดุ้งลุกขึ้นเมื่อ

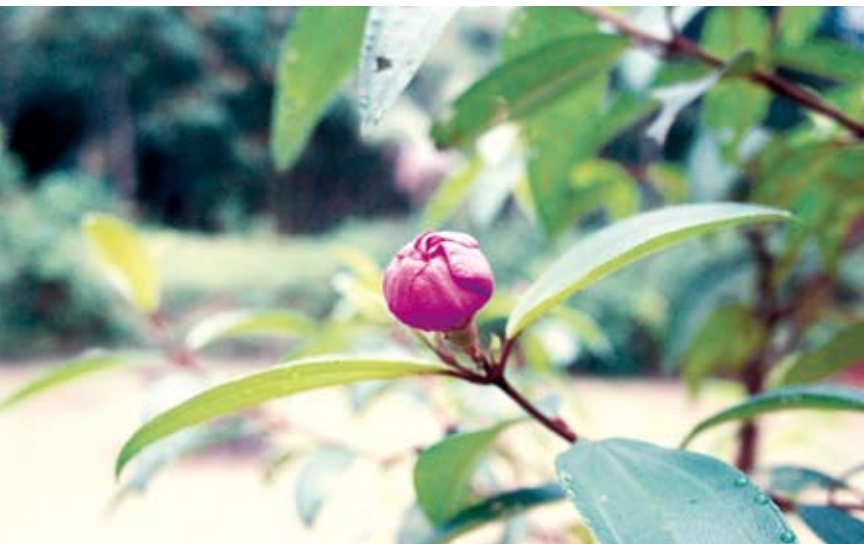
หวนระลึกได้ว่าเมื่อคืนก่อนพลอยหลับไป ตั้งใจว่าเช้านี้จะตื่นขึ้นมา
เก็บภาพยามเช้าในบรรยากาศโฮมสเตย์บ้านลุมภณรเสียหน่อย
เนื่องจากเมื่อวานกว่าจะมาถึงก็ค่ำมืดแล้ว

ออกจากกระท่อมหลังน้อย บรรยากาศโดยรอบเย็นขึ้น ลุมภณร
กำลังรดน้ำต้นกล้วยที่วางเรียงอยู่ด้านหน้ากระท่อมฉันอยู่พอดี
แกยิ้มเอ๋อๆ

“ตื่นแล้วรี”

เราทักทายกันตามประสา ก่อนฉันบอกกล่าวขอตัวไปเก็บรูป
โดยรอบของโฮมสเตย์ก่อน แกเชิญฉันตามสบาย แต่ไม่ลืมล่ำลាប់ว่า
8 โมงให้มากินข้าว

นานมากแล้วที่ไม่มีผู้ใหญ่คอยบอกฉันให้กินข้าวเวลาไหน ทำให้
รู้สึกแปลก ๆ

คล้ายๆ อบอุ่น คล้ายๆ แบบนั้น

เก็บรูปยามเช้ารอบๆ บ้านลุงภรเสร็จ ฉันก็เดินเรื่อยมายังส่วน
ต้อนรับของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ทั้งที่ยังไม่อาบน้ำ (อ๊วย!)
มุมหนังสือ และชั้นกาแฟวางไว้เคียงชั้นสมุนไพร และความรู้ต่างๆ
ที่ส่วนใหญ่่นำมาจากภายในสวนของลุงภรเอง

บรรยากาศโดยรอบสงบ ฉันเห็นเงาเคลื่อนไหวอยู่ด้านหลัง
ตัวบ้าน เดว่าน่าจะเป็น**ป้ารุติพร สุเนตรโต** คู่ชีวิตของ
ลุงภรที่กำลังตระเตรียมอาหารให้เรา

ระหว่างนั้นลุงภรก็เดินกลับมาจากสวนอีกฝั่ง
ของตัวบ้านในสภาพเหงื่อโทรม ยิ้มยังไม่หายจาก
ใบหน้า

“กินชาด้วยกันสิ”

ฉันพยักหน้า ลุงภมรบอกฉันโดยไม่ต้องรอให้ถามว่าเข้าๆ ต้องออกกำลังกายให้เหงื่อมันออก ไม่งั้นข้อเข่ามันเสื่อม ฉันวางกล้องแล้วบทสนทนาถึงชีวิตของลุงภมร ผู้เริ่มจากชีวิตในฐานะชาวสวน อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนมาเนิ่นนานกว่าสี่สิบปีก็เริ่มขึ้น

“อาชีพหลักลุงคือสอนหนังสือ งานสวนเป็นงานอดิเรก”

ลุงภมรเปิดปากเล่าเรื่องราวที่เริ่มต้นจากมรดกที่ดิน**ยาปักสุนทรโต** ซึ่งได้ส่งมอบมรดกที่ดินจำนวน 11 ไร่ให้กับลุงภมรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 โดยเริ่มแรกลุงภมรทำสวนตามอย่างเพื่อนบ้านทั่วไป โดยหวังว่างานสวนที่ทำเป็นงานอดิเรกจะมาส่งเสริมรายได้หลักจากอาชีพในฐานะครูคนหนึ่ง ทว่าไม่ได้เป็นอย่างที่หวัง

“เมื่อก่อนที่เดียวที่ทำสวนนะ เน้นปลูกเงาะ ทุเรียน มังคุด อย่างเดียว หวังว่าจะมีรายได้เพิ่มเติมจากที่มีเงินเดือนอยู่แล้ว แต่พอทำไปทำมา เงินเดือนก็หมดไปกับพวกนี้หมดเลย เพราะต้องลงทุน

ต้องพัฒนาอะไรอยู่เรื่อย จากเดิมที่ต้องรดน้ำทุกอาทิตย์ หรือสามวันครั้ง ใช้ระบบลากสาย(ยาง) เราก็มาคิดว่าจะต้องลากสายนี้ไม่ไหว ไม่นั่น ก็ต้องมาจัดการระบบน้ำ หัวน้ำเหวี่ยงสปริงเคล็ดทั้งสวน...ก็ต้องลงทุนอีก พอทำไปพักหนึ่ง ก็มาเจอภาวะเรื่องโรค แผลง เรื่องตลาด เรื่องภัยแล้งอะไรต่ออะไร ทำให้เราล้มลุกคลุกคลานกับการทำสวน ซื่อมันกับบอกอยู่แล้วว่า 'สวน' มันไม่ช่นกันชะที่ มันก็สวนไปสวนมาอยู่อย่างนี้ สวนกับราคาอีกแล้ว มันสวนกันทุกปีเลยนะ จากนั้น มันก็ทำให้ลุงได้คิดว่าการที่เราไปทำสวนแบบเชิงเตี้ยมีรายได้เป็นหมื่น เป็นแสน ก็เปลี่ยนความคิดใหม่ เอาแค่มีกินในครอบครัวก่อน แจกเพื่อน แจกญาติพี่น้อง แจกคนที่มาเยี่ยมมาเยือน เอ๊ะ มันก็เบาขึ้น สบายขึ้น ขณะเดียวกันลุงก็เริ่มทำสวนแบบผสมผสาน เริ่มปลูกไม้ทุกอย่าง ไม้ที่ใช้ก่อสร้าง ไม้ที่เป็นพืชเศรษฐกิจ เช่นยาง อะไ

พวกนี้ก็ปลุกลงไปในส่วนให้หมด”

อาจพูดได้ว่าเพราะความที่เริ่มต้นจากงานอดิเรกก่อน เพราะความที่ล้มลุกคลุกคลาน และการที่ราคาพืชผลทางการเกษตรสวนทางกับการทำสวนเพื่อมุ่งเน้นแต่การค้าอย่างเดียวทำให้ลุงภมรได้ค้นพบว่าการทำสวนที่แท้จริงอย่างที่คนรุ่นพ่อรุ่นแม่ได้ทำนั้นเป็นอย่างไร

แม้เมื่อประสบความสำเร็จกับสวนตัวเอง ลุงภมรก็ไม่ได้หยุดอยู่แค่นั้น ในราวปี พ.ศ. 2551 ด้วยสภาพพื้นที่รกร้างของบ้านหมู่ 2 เนื่องจากชาวบ้านทั้งนาตัวเองไปซื้อข้าวถุงเสียเป็นส่วนมาก ลุงภมรจึงเริ่มชักชวนให้หันกลับมาปลูกข้าวกินเอง โดยเริ่มแรกใช้ชื่อว่ากลุ่มทำนาข้าว มีสมาชิกราว 20 คน

แรกก่อตั้ง จุดประสงค์เป็นไปเพื่อการปลูกข้าวกินเองมากกว่า

กระทั่งเมื่อผลผลิตมากขึ้น สมาชิกในกลุ่มทั้งหมดจึงมีมติให้จัดหาสถานที่เก็บผลผลิต ซึ่งก็คือยุ้งข้าว และเมื่อมียุ้งข้าวสำหรับเก็บผลผลิตมากขึ้นนั่นเอง ทางกลุ่มจึงมีมติร่วมกันอีกครั้งให้เปลี่ยนชื่อจากกลุ่มทำนาข้าวมาเป็นกลุ่มธนาคารข้าว ในปี พ.ศ. 2552

นอกจากธนาคารข้าวแล้ว ลูกภมรยังชักชวนให้ชาวบ้านหมู่ 2 ชุดสระเพื่อสำรองน้ำไว้ใช้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงใช้เป็นสถานที่อนุรักษ์พันธุ์ปลาในท้องถิ่น จำนวนพวกปลาถูกอุยท้องนา ปลาช่อน ปลาหมอ ฯลฯ

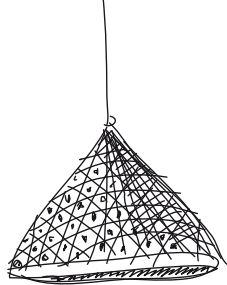
“ลูกเคยขึ้นไปเยี่ยมโรงเรียนเก่า (โรงเรียนแก่งหางแมว) ได้เห็นศิษย์เป็นนายก อบต. เป็นประธานสภา เป็นรองผู้ใหญ่บ้าน เป็นประธานกองทุนเงินล้านหมู่บ้าน ลุงไปนี่ลุงก็ต้องไหว้ศิษย์แล้ว แต่เขาก็เชิญให้เรานั่งหัวโต๊ะ ก็ไม่มีอะไรหรอก เขาก็เชิญเราไปกินเหล้า นั่นแหละ เพราะพวกนี้โตๆ กันหมดแล้วไซ้ไหม แต่พอลุงเห็นแบบนั้น ลุงก็พูดนะ ว่าถ้าครูรู้ว่าจะเชิญครูมากินเหล้าอะไรแบบนี้ ครูไม่มาหรอก เพราะกินเหล้ากินที่ไหนก็ได้ แต่ที่ครูมาเพราะอยากจะเห็นต้นกล้าที่ครูปลูกมาสีลิปบี้มันให้มีความสุข

ให้ความร่มเย็นแก่สังคมอย่างไรบ้าง”

ฟังแล้ว ฉันได้แต่คิดว่า การเป็นชาวสวนนั้นยากก็จริง แต่การเป็นชาวสวน แล้วยังเป็นครู ทั้งแก่ตัวเอง และบุคคลอื่นด้วยนั้น ยากยิ่งกว่า เพราะมันหมายถึงประสบการณ์ที่

คนคนนั้นสั่งสมมาทั้งชีวิต คือวิธีในการที่เขามองโลก
มองตัวเอง และสังคม

แน่นอนว่าไม่ใช่เกษตรกรทุกคนที่ค้นพบ แต่
เคล็ดลับที่ว่านี้ บรรพบุรุษของชาวนาชาวสวนได้เขียน
ตำราทิ้งไว้เป็นมรดกบนผืนแผ่นดินไว้หมดแล้ว ทุกอย่างเริ่มต้นจาก
แค่เปลี่ยนความคิด จากพืชเชิงเดี่ยวมาเป็นพืชแบบผสมผสาน

จากความมั่งมีใครรวย ก็เปลี่ยนมาเป็นพอเพียง พออยู่

เมื่อรู้จักพอ ใช่ว่าจะไม่ จึงรู้จักมั่งมี

ลุงภมรได้ตอบคำถามในใจฉันแล้วด้วยสวนของแกที่คงไม่ต้อง
สวนทางกับสภาพภายนอกอีกต่อไป

“เฮ้า มากินข้าวได้แล้วจ้า”

ป้าจิตติพรร้องบอกมาจากด้านหลัง ลุงภมรหันไปมองคู่ชีวิต แล้ว
หันมายิ้มให้ฉัน

“ไป กินข้าว”

ฉันลุกตามแกไปยังสวนครัวด้านหลัง ข้าวสวยร้อน ๆ ผสมดอก
อัญชันสีอมม่วงสวยน่ากินเชิญชวนฉันอยู่บนโต๊ะอาหาร พร้อมด้วย
ผักสารพัด และไข่เจียวจานโต

“เอาเลย กินเลย กับข้าวแบบชาวชนบท กินได้นะ”

ฉันยิ้ม อยากบอกลุงเหลือเกินว่าสำหรับชาวเมืองเช่นฉันที่
บางครั้งกินแต่อาหารจานด่วน กินแต่ปะหมี่กึ่งสำเร็จรูป อาหารบน
โต๊ะฝีมือคู่ชีวิตลุงภมรเช้าวันที่สองในวังใหม่ของฉัน

ใกล้เคียงที่เดียวกับอาหารเลิศหรูที่สุดที่ฉันเคยกิน

ไม่สิ มันดีกว่าด้วยซ้ำ เพราะมันเต็มไปด้วยบทสนทนา เต็มไปด้วยน้ำใจไมตรีที่ลุ่มลึกและป้ำจู้ติพรมี่ให้ นาที่ที่ฉันตกข้าวสวยกรุ่นกลืนดอกอัญชันเข้าปาก ฉันนึกถึงความคิดเมื่อคำคืนก่อนหลับตาลงนอน

ความคิดที่ว่าโฮมสเตย์ลุ่มลึกไม่ใกล้เคียงโฮมสเตย์อย่างที่ฉันวาดหวังว่าจะได้อยู่ร่วมชายคาเจ้าของเรือน แต่ทั้งหมดนั้นมัน

ถูกทดแทนด้วยอาหารเลิศรส ข้าวร้อนๆ สีสวย และรอยยิ้มของเจ้าของเรือนอย่างลุ่มลึก และ

ป้ำจู้ติพร •

07

สองล้าน สองไร่

เสร็จจากอาหารเช้า ฉันขอตัว
กลับบ้านทั้งสองกลับไปอาบน้ำ
ให้สดชื่น เพื่อเตรียมตัวรอ
เวลาให้เจ้าหน้าที่จาก อบต.
เดินทางมารับ ตามที่โสภณ
ได้บอกฉันเมื่อคำคืนก่อนจาก
ว่าเช้าวันนี้ จะมีน้องนุงจาก อบต.
วังใหม่มารับฉันขึ้นเขาทลายแทนเธอที่ติด

สะสมงาน

ฉันไม่ขัด แต่ระหว่างที่นั่งรอ ลุงภมรซึ่ง
คงเห็นว่าถ้าฉันจะนั่งเฉยๆ คงไม่ต่างจากการ
หายใจทิ้งเปล่าๆ จึงชวนฉันให้ออกไปดูแปลง
สาธิตที่แกตั้งชื่อให้ว่า ‘สวนสองไร่ สองล้าน’
ซึ่งแกทำร่วมกับลุงอิง เพื่อนบ้านจากหมู่ 2
และเป็นหนึ่งในสมาชิกกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง
ที่บ้านแกเหมือนกัน

“ความตั้งใจแต่แรกคือให้เป็นแปลงสาธิต
เพื่อการเกษตร ให้คนที่เขาดูงานมาศึกษาได้
เห็นว่าเราทดลองทำแล้ว และทำได้จริง”

ลุงภมรบอกถึงความตั้งใจที่แกกับลุงอิงทำ
ร่วมกันต่อแปลงสาธิตผสมผสานพืชผลทางการ
เกษตร ทั้งกล้วย แดง กล้วย่าง พริก ฯลฯ

ลุงอิง

“เครื่องมือหนึ่งขายได้สองร้อยกว่าบาท หนึ่งเครื่องมือประมาณเจ็ดถึงแปดหัว เฉพาะกล้วยนี้ลุงขายได้เกือบ ๆ แสนบาทเมื่อปีที่แล้ว”

ลุงอึ้งเล่าให้ฟัง แล้วยังเสริมด้วยข้อมูลที่ทำให้ตาโตว่านอกจากกล้วยจะให้ผลออกดอกเป็นเงินแล้ว ผลแดงเอ๋ย ต้นกล้วยงายเอ๋ย รวมถึงต้นยางที่กำลังเติบโตรอวันกรีตเพื่อแปรรูปเป็นยางพาราเอ๋ย ก็ล้วนรอวันเก็บเกี่ยวเป็นเงินรวม ๆ แล้วอีกหลายแสนบาท

แน่นอน มองในฐานะเม็ดเงิน เพียงเท่านี้ก็ทำให้ชาวเมืองอย่างฉันอิจฉาได้แล้ว ทว่าลึกลงไปกว่านั้น มันคือดอกผลจากพื้นที่เพียง

สองไร่ ขณะที่ชาวคราวจากภาคเกษตรที่เรา-หมายถึงฉันและเธอ-ต่างรับรู้มาโดยตลอด ยังมีเกษตรกรอีกมากที่เป็นหนี้สินมากมายทั้งมีที่ไร่ที่นามากกว่าสองไร่ด้วยซ้ำ

“แล้วตกลงมันได้สองล้านจริงไหมครับ” ฉันถามลุงอึ้ง ก่อนจะเดินไปขึ้นรถจี๊ปสมัยสงครามโลกที่ลุงภมรดัดเครื่องร่อพร้อมด้วย **เจ้าเงิน** หมาไทยสีน้ำตาลที่ชอบกระโดดขึ้นไปซุกอบบนรถเจ้านาย ราวกับมันคือเจ้านายเสียเอง

ลุงอึ้งหัวเราะก่อนจะตอบฉัน

“โอ๊ย มันไม่ถึงหรอกสองล้าน”

ฉันหัวเราะตาม ยกมือไหว้ขอบคุณแถมในความรู้เล็ๆ แต่เปี่ยมความหมายถึงคำว่า ‘พอเพียง’ บนเนื้อที่แปลงสาธิตเพียงสองไร่

[แทรก]

เรื่องราวของเงิน

ผมชื่อเงินครับ เป็นหมาไทยพันธุ์ทางลูกผสม ดูได้จากหน้า ผมจำวันเดือนปีเกิดไม่ได้ จำพ่อแม่ตัวเองก็ไม่ได้ จำได้แต่ว่าราวๆ สองเดือนก่อน ผมโซเซพลัดหลงมายังบ้านของพ่อภมร ซึ่งแกก็มีหมาอยู่แล้วอีกสามตัว แต่ละตัวล้วนพีเบ้มกว่าผมทั้งนั้น กระนั้น พ่อภมรก็ไม่อดอดที่จะรับเลี้ยงผมไว้ จะให้อดอดได้อย่างไรละครับ

ผมเล่นหูซี้เข้าทำนองด้านได้อายอดนั้นแหละครับ วันนี้พ่อภมรไล่ วันพรุ่งนี้ผมก็มานอนหมอบใกล้ๆ สวนยางบ้านแกใหม่ บ่อยเข้าแกก็ใจอ่อน ทุกวันนั้นผมเลยกลายเป็นเจ้าเงินของพ่อภมร แกตั้งชื่อ

ให้ผม เพราะผมพลัดหลงมา และคงบวกกับที่แกชอบอีตาดารา
นักแสดงชาวฮ่องกงที่ชื่อ เฉินหลง ด้วยกระมัง

ผมชอบโคตรขึ้นรถจี๊ปพ่อกับแม่ครับ มันสนุกดี ขึ้นไปอยู่กระบะ
ท้าย มองลงมายังเจ้าหมาขี้ใจจนทั่วหลายแหล่งที่ได้แต่วิ่งเห่าตาม
อ้อ ชะเง้อมองจนคอเคล็ด พวกแกก็ไม่มันได้ขึ้นหรือ รถจี๊ปคันนี้
ผมจองครับ แต่ก็มึนบ้างเป็นบางวันที่พ่อกับแม่จะอนุญาตให้แขกของ
แกขึ้นมา นั่ง อย่างวันนี้ แขกของพ่อแกเป็นนักเขียนมาจากนนทบุรี
ก็ไม่ค่อยทำอะไรหรอกครับ มาแล้วก็อัดเทป ถ่ายรูป เห็นว่าจะเอา
เรื่องของพ่อกับแม่ กับชุมชนในวังใหม่ไปเขียน เห็นชอบมาคุยกับ
ผมเหมือนกัน แต่ผมไม่ค่อยหุ่หรือ คนนอก ผมไม่วางใจ เดี่ยวนี้แก

คำหามันเยอะ ใครจะรู้

“เงิน จะลงม้าย”

อ๊ะ พ่อภรรยาเรียกแล้ว ไปก่อนละนะครับ

น้ำส้มควนไฟ

ข้อมูลจากวิกิพีเดียระบุว่าน้ำส้มควนไฟ หรือในภาษาอังกฤษ Wood Vinegar นั้นเป็นของเหลวใส สีน้ำตาล มีกลิ่นควนไฟ ซึ่งเกิดจากการเผาไม้ให้กลายเป็นถ่านในสภาวะที่มีออกซิเจนจำกัด โดยมีอุณหภูมิในเตาระหว่าง 300-400 องศาเซลเซียส อุณหภูมิ

ปากปล่องระหว่าง 80-150 องศาเซลเซียส ซึ่งน้ำส้มควันไม้จะเกิดขึ้นหลังสารประกอบต่างๆ ในเนื้อไม้ได้สลายกลายเป็นสารประกอบอินทรีย์ กลั่นตัวออกมาเป็นของเหลว เมื่อได้ของเหลวมาแล้ว ก็จะนำไปเก็บไว้ในที่ร่มประมาณ 3 เดือนเพื่อให้สารประกอบเกิดการตกตะกอน กระทั่งมาเป็นน้ำส้มควันไม้ในที่สุด

แล้วมีประโยชน์อันใด?

พ้นจากข้อมูลในโลกไซเบอร์แล้ว ลองอิง พาฉันไปดูเตาเผาไม้จากต้นเงาะที่แกล่โคนลงจากในสวนของแก ต้นเงาะหลายต้น ซึ่งไม่ให้ผลอีกแล้ว รวมถึงต้นมังคุดถูกโค่นเพื่อนำไม้มาเผาให้กลายเป็น

ถ่าน และน้ำส้มควันไม้

เตาของลุงอิงสร้างขึ้นประสาบ้านๆ ด้วยการใช้ท่อพีวีซีต่อเข้าไปในเตาที่แยกออกจากดินรอบสระน้ำที่แกขุดไว้เพื่อเลี้ยงปลา สายพันธุ์พื้นถิ่น เนกเช่นบ้านลุงภมร

“ก็เอาไปรดต้นไม้ รดสวนป้องกันแมลง เราชาวบ้านก็ใช้วิธีบ้านๆ แหละ อะไรที่ตัวเองได้ก็ทำ”

แม้ข้อมูลบนโลกไซเบอร์จะบอกประโยชน์มากมายของน้ำส้มควันไม้ ชนิดเจียรระโนออกมาแล้วมีมากกว่าที่ลุงอิงบอกฉันแน่นอน

แต่สิ่งสำคัญจริงๆ ประโยชน์จริงๆ ของ
น้ำส้มควันไม้ ไม่ได้อยู่ที่มันสามารถใช้แทน
สารเคมีในการปราบศัตรูพืช ตั้งแต่พวกมด
แมลง ตะขาบ จนกระทั่งรักษาโรครา และ
โรคเน่าได้หรอก

ความภูมิใจต่างหาก คือประโยชน์ที่แท้
จริงของน้ำส้มควันไม้ คือการที่ชาวบ้าน
อย่างลุงอึ้ง อย่างลุงภมร ได้ประดิษฐ์คิด

ขึ้นจากการต่อ ยอดองค์ความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของ
ตน ด้วยมือของตน

สุขใดเล่าจะดีเยี่ยมไปกว่าการได้ลงแรงทำอะไรเอง แล้วพบว่า
มันประสบความสำเร็จ •

“จากป่าเขาลำเนาไพรนั่นเอง ที่เขา
ได้มาซึ่งเปลือกไม้ รากไม้ และ
เครื่องเทศซึ่งช่วยบำรุงหล่อเลี้ยงมนุษย์
บรรพชนของเราล้วนเป็นชาวดอย

- จาก Walking ของเฮนรี เดวิด ธอโร -
- พจนา จันทรสันติ แปล -

ลุงภมรขับรถจี๊ปพาฉันมาส่งยังที่ทำการ อบต.วังใหม่ หลังโทรศัพท์
คุยกับโสภาแล้วบอกกับทางนั้นว่าจะเป็นคนพาฉันไปส่งเอง ฉัน
กล่าวขอบคุณลุงภมรและเจ้าเงินจอมซ่า หันมาทักทายสวัสดิ์กับ
โสภา และสองหนุ่มที่จะทำหน้าที่เป็นไกด์พาฉันขึ้นเขาวัดนี้
“นี่พี่หนู กับพี่น้องค่ะ วันนี้พี่ทั้งสองจะเป็นคนพาพี่ขึ้นไปดู
เขาทลาย”

“สวัสดิ์ครับ” ทั้งสองยกมือไหว้ฉัน คนชื่อหนูรูปร่างผอมสูง คน

ชื่อนนทบุรีปรากฏสันตติ ทั้งสองยืมละมออยู่บนใบหน้าเหมือนๆ กัน

เหมือนๆ กับชาววังใหม่แทบทุกคนที่ฉันได้พบตลอดหนึ่งวัน
ที่ผ่านมา

โสภณกลับเข้าทำการ อบรม. ไป ขณะที่นั่งและหนูก็ขึ้นรถ กระบะตราดำคันเดิม จนนั่งขึ้นตาม ไม่นานนัก ทั้งสองก็พานันได้ ขึ้นเนินมาจอดยังศาลารักร้างที่เจ้าของเดิมสร้างไว้ดินเขา

“เดี๋ยวรอให้พี่อีกสามคนมาก่อนนะครับ” หนูบอกกับฉัน

ระหว่างรอ ฉันทียกหยิกกล่องออกมาเก็บภาพบึงขนาดใหญ่ ซึ่ง
ที่จริงคือฝายกักเก็บน้ำที่ชาวบ้านหมู่ 8 รวมถึงอาสาสมัครร่วมกัน
สร้างไว้เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้

จากบึงใหญ่ ฉันเดินไต่ลงไปเก็บภาพน้ำตกขนาดเล็กย่อม มี
กระสอบทรายวางขวางทางน้ำ บางกระสอบเปียกชุ่ม สันนิษฐานว่า
คงเกิดจากกระแสน้ำที่ไหลพัด

เสียงของป่าดังก้องรายรอบตัว ขณะที่ฉันหวนคิดถึงข้อเขียน

ของเฮนรี เดวิด ธอโร นักเขียนและนักวิทยาศาสตร์ชาวแมสซาชูเซตส์ ซึ่งสร้างผลงานเขียนที่ชื่อ *Walden* หนังสือว่าด้วยการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายกับธรรมชาติ กลับไปหารากเหง้าและตัวตนของความเป็นมนุษย์ ณ ริมสระน้ำชื่อ วอลเดน

ทว่าข้อเขียนที่ของเดวิด ธอโร ที่ฉันนึก กลับไม่ใช่หนังสือชื่อดังเล่มนั้นหรอกนะ แต่เป็นเรื่อง *Walking* หนังสือที่ว่าด้วยการเดินนำไปสู่สัจธรรมได้อย่างไรบ้าง

ฉันหวนคิดถึง ขณะยืนนั่งฟังสรรพเสียงป่ารอบกาย ระหว่างนั้นเสียงของรถเครื่องคันหนึ่งก็ดังแทรกขึ้นมา แล้วพลพรรคสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าไม้ชุมชน บ้านหมู่ 8 อีกสามคนก็มากันครบ

พีตี ลุงตี่ และลุงเปี้ยก เป็นอาสาสมัครป้องกันป่าเขาหลายเช่นเดียวกับหนู และนนท์ ทั้งสามล้วนเป็นรุ่นใหญ่ เกิดและเติบโตในยุคการต่อสู้กับนายทุนบริษัทค้าไม้สมัยเดียวกับที่หลวงพ่อไข่และผู้ใหญ่สมคิดเคยร่วมต่อสู้ด้วยกันมา

ความคิดถึงข้อเขียนของเดวิด ธอโร ชะงักค้างไว้ ขณะที่นนท์ และหนูแนะนำให้ฉันรู้จักกับสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์รุ่นแรก ๆ ทั้งสามแต่แล้วความคิดถึงข้อเขียนของธอโรก็หวนกลับมาอีกครั้ง เมื่อพวกเราทั้งหกเริ่มเดินขึ้นสู่ป่าเขาหลาย หรือที่ชาวบ้านแถวนี้เรียกกันมานานเนิ่นแล้วว่า ‘ป่าหินกอง’

ระหว่างทาง ขณะที่ฉันเก็บภาพภายในป่าไว้ให้มากที่สุด คณะกลุ่มอนุรักษ์ก็จะหยุดพูดคุยกันเป็นระยะ ตั้งข้อสังเกตตามกิ่งไม้ที่หัก คากิ่งลงมาว่าอาจเป็นฝีมือคนนอกเข้ามา เพราะวันก่อนพวกเขายัง

ไม่เห็น ขณะที่ทางซ้ายมือของพวกเราเป็นทางน้ำเล็กๆ ที่ชาวบ้านเรียกกันว่า 'โกรกน้ำ' อันเป็นภาษาถิ่นของคนที่นี่

ป่าในเทือกเขาทลายรุกร้อมไปด้วยแมกไม้ที่ฉันไม่รู้จักประสาคนเมืองที่เพียงแค่หญ้าก็ยังคิดถอนทิ้ง ฉันสูดหายใจลึกเอาอากาศบริสุทธิ์ที่ไม่ค่อยมีโอกาสได้หายใจเข้าปอดนัก และแปลกดี ทั้งที่ก่อนหน้านี้ฉันมักหนี้อยู่กับการขึ้นเขาเตี้ยๆ ประสาคนน้ำหนักเกินอย่างที่เขาเรียกว่า และเรียกฉันเสมอว่า อ้วนแต่ทว่า ขึ้นเขาทลายวันนี้ ฉันไม่รู้สึกละอายเลย

แม้ในป่าจะไร้ลมพัด เว้นแต่สูงพ้นศีรษะเราขึ้นไปยอดกิ่งไม้ยังไหวลู่เอนตามลมช่องเขา กระนั้น ป่าก็ให้ความรู้สึกเย็นสดชื่น ฉันเก็บรูปเพลินจนลืมนสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ไปชั่วขณะ เงยหน้าขึ้นอีกทีหลังของพวกเขาห่างออกไปไกลแล้ว

ช่างเดินเร็วกันจริง

ฉันได้แต่คิดในใจ ขณะที่รีบสับเท้าก้าวตาม ถ้อยความของเดวิด
ธอโรกลับมาในห้วงความคิดอีกครั้ง

“จากป่าเขาลำเนาไพรนั่นเอง ที่เขาได้มาซึ่งเปลือกไม้ รากไม้
และเครื่องเทศซึ่งช่วยบำรุงหล่อเลี้ยงมนุษย์ บรรพชนของเราล้วน
เป็นชาวอดอย”

นั่นสินะ ฉันรำพึงเบาๆ กับตัวเอง หลังรำลึกย้อนเรื่องราวตาม
ที่ผู้ใหญ่สมคิดเล่าให้ฟัง เพราะป่าให้ชีวิตนั่นเอง เราถึงไม่อาจขาด
ป่าได้ ทั้งที่ป่าไม่มีเรา ป่าก็อยู่ได้ และอาจอยู่ได้ดียิ่งกว่า เมื่อไม่มี

พวกเราคอยตัดไม้ คอยทำลายสภาพภูมินิเวศของป่าให้สูญสิ้นลงไป
ทีละน้อย ทีละน้อย

เพียงเพราะเราหลงลืมว่าแม้แต่รากไม้ก็ให้คุณแก่ชีวิต

มากกว่านั้น เพราะว่าเราหลงลืมไปว่าบรรพชนของเราล้วน
เป็นชาวดอย

ลั้วหาจากป่าแทบทั้งสิ้น

เดินกำลังเหนื่อยดีทีเดียว เมื่อนั้นไล่ตามกลุ่มอนุรักษ์ป่าไม้
ชุมชนมาทันยังหลังเขา และ ณ จุดนี้เองที่มองเห็นกองหินสองกอง
สูงเกือบสองเมตรวางเคียงศาลไหว้ผีเจ้าพ่อเขาหินกอง ชาวคณะเรา
ทั้งหกจึงเลือกขอนไม้ที่ล้มลง แล้วนั่งลงสนทนา

ศรัทธารักษาป่า

ขณะที่ฉันมองลงไปยังกายอลงคูกุเข้า หลังจุดธูปที่เตรียมมาเพื่อให้เคารพเจ้าพ่อเขาหินกอง ฉันก็นึกถึงศรัทธาที่ชาววังใหม่มีให้พระสงฆ์สำคัญสองรูป คือหลวงพ่อนุช และหลวงพ่อไข่ รูปแรกคือพระที่ให้พุทธคุณทางจิตใจ เป็นที่พึ่งทางโลก ยามที่ชาววังใหม่รู้สึกไร้ทางออก ขณะที่รูปหลังคือพระนักร้องรัก คือพระสงฆ์ผู้สร้างพุทธคุณให้แก่ป่า ยังประโยชน์ให้แก่โลก และชาววังใหม่ในบริบทที่แตกต่างกัน

ทว่าทั้งสองรูปต่างเป็นพระเหมือนกัน ต่างเป็นตัวแทนของศรัทธาความเชื่อเหมือนกัน

และต่างก็เป็นชาววังใหม่เช่นเดียวกัน

“เรื่องเจ้าพ่อบางที่มันก็เป็นกุศโลบาย แต่ไม่ใช่ว่าไม่มีจริงหรอกนะ ท่านศักดิ์สิทธิ์จริง” หลงเปี่ยมเล่าเมื่อเรานั่งลง “สมัยก่อนโน้นเคยมีเสือด้วยนะ เสือสมิง ตัวใหญ่เลย รุนพ่อรูนแม่ลงนี่ยังทันได้เห็นค่าๆ คินๆ จะมาแล้ว จะได้ยินเลย เดินป่วนเปื้อนบนหลังคาสังกะสี แต่ท่านมาดี มาปกป้องคุ้มครอง เคยมีพวกพรานเข้ามาจะยิงเสือ แต่ก็ยิงไม่โดน เขาว่าเป็นเสือของเจ้าพ่อ แต่พวกพรานถ้าใครเผลอลงกลานกินน้ำนี่โดนยิงตายเลยนะ คนอื่นจะมองเห็นเป็นสัตว์ ฉะนั้นเข้าป่านี้ห้ามก้มลงไปกินน้ำ แต่ต้องใช้มือวกน้ำกินเอา หรือไม่ก็หากระบอกไม้ไผ่มารอง”

“เจ้าพ่อนี้ คือเจ้าพ่อหินกองหรือครับ”

ฉันถามพลางมองไปยังศาลที่ตั้งอยู่ระหว่างหินสองกอง ซึ่ง

พูนสูงจากหินก้อนเล็ก ๆ จากน้ำมือชาวบ้านนำขึ้นมาวางที่ละก้อน
สองก้อน

“ใช่” ลุงเปี้ยกตอบ แล้วเล่าต่อว่าแรกเริ่มนั้น ไม่มีใครรู้ว่าบน
เขานี้มีหินกองเล็ก ๆ มาวางไว้ได้อย่างไร “มันไม่ได้สูงอย่างที่เห็นนี้
หรอก” ลุงว่า กระนั้น เมื่อฉันถามว่าคนเฒ่าคนแก่ที่จดจำได้ว่ามีหิน
กองตั้งแต่เมื่อไหร่ล่ะมีไหม?

ลุงเปี้ยกก็ส่ายหน้า บอกไม่มีใครจำได้ เนื่องจากคนรุ่นพ่อรุ่นแม่
แตกต้ามาก็เห็นแล้ว

“ก็คิดดูมันผ่านมาก็ปีแล้วละตั้งแต่ลุงยังเด็ก ๆ สองพันห้าร้อย
โน่น ชาวบ้านเขาขึ้นมาก็หยิบหินขึ้นมามีด้วย มาวางไว้”

ฉันถามต่อถึงศาลเจ้าพ่อหินกอง ลุงเปี้ยกก็ให้คำตอบว่าเป็น
ผลงานร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้านอีกเช่นกัน

เมฆครีบลอยมาปกคลุมสันเขาอยู่ครู่หนึ่ง ใบบทสนทนาเงียบ
ลงไป เพื่อให้พวกเราได้ฟังเสียงป่า และให้ฉันได้จินตนาการถึง
วันเวลาเก่าก่อนโน้นบนเทือกเขาแห่งนี้ที่ยังเต็มไปด้วยสิ่งสารพัด

ยังเต็มไปด้วยเรื่องเล่ากึ่งตำนานอันน่าสนุก

เมื่อฉันถามต่อว่าตั้งแต่เมื่อไหร่ที่ป่าเขาทลาย หรือเขาหินกอง
เริ่มถูกทำลาย ทั้งลุงเปี้ยกและลุงตุง ให้คำตอบเหมือนกัน คือราวๆ
ปี พ.ศ. 2527

“ตอนนั้นพวกป่าไม้มันเข้ามา เอารถแทรกเตอร์ขึ้นมา ก็ไถ
ต้นไม้ตะเลยนะ จากตรงที่เราขึ้นมานี้ละ ตัดเสร็จก็เอาแทรกเตอร์
ดันลงไปเลย”

ลุงตุงพูดพลางทอดสายตาไปไกลยังทิวทัศน์ลึบๆ ของตัว
อำเภอแก่งหางแมวต่ำลงไปเบื้องล่าง ฉันฟังแล้วก็ได้แต่สงสัยว่า
ไฉนเจ้าพ่อ เจ้าป่า เจ้าเขาถึงไม่ปกป้องรักษาป่าเลย ไฉนพอเกิด
เรื่องเช่นนี้ อำนาจศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายกลับไม่สำแดงเดชใดๆ จนป่า
แทบสิ้นแล้วนั้นแหละ

ฉันได้แต่เก็บงำคำถามนั้นไว้ในใจ ไม่กล้าถามลุงทั้งสองตามที่

คิด แต่ขณะที่ฟังเรื่องราวแต่หนหลังของชีวิตชาววังใหม่ หมู่ 8 ก่อน
การเข้ามาของรถแทรกเตอร์ ซึ่งกลายมาเป็นชื่อหมู่บ้านเพราะความ
ที่สมัยนั้น รถแทรกเตอร์ถูกนำมาใช้เพื่อการตัดไม้กันเยอะมาก ฉันท
ก็อดคิดไม่ได้ว่าบางที่อาจไม่ใช่เพราะอำนาจศักดิ์สิทธิ์นั้นเสื่อมลง
หรือ แต่เป็นเพราะศรัทธาต่างหาก

เพราะศรัทธาที่คนเรามีให้ต่อป่า ต่อบรรพชนของเราต่างหาก
ที่สูญสลายไป

ยังดีที่อย่างน้อยป่ายังส่งคนอย่างหลวงพ่อไซ่ คนอย่างผู้ใหญ่
สมคิด และแกนนำคนอื่น ๆ รวมถึงลุงตึง ลุงเปี้ยกให้ลุกขึ้นเป็นคน
แรก ๆ ในการเริ่มอนุรักษ์ป่าหิณกอง จุดประกายความคิดชาวบ้าน
วังใหม่ให้เห็นถึงความสำคัญของป่าไม้ที่ให้น้ำ น้ำที่ชีวิตแก่พืชผล
ในสวนของชาววังใหม่ทุกคน พืชผลที่คืนกลับมาเป็นเงินทอง และ
เป็นลมหายใจให้บ้านวังใหม่ยังดำรงอยู่ต่อไป •

๐๙

กลุ่มดอกไม้จันทร์

“กว่าจะมาถึงปีนี้ก็นานนะ ตั้งแต่ปี 50 พอได้กำไรมาเราก็ต่อรุ่นต่อไป ก่ออิฐอะไรไป ปีที่ผ่านมาก็ทำห้องน้ำ เหลือปีนี้แหละ ว่าจะทำตรงนี้อีกหน่อยหนึ่ง ไม้จันทน์ก็ไม่สำเร็จ เราอยากเห็นมันสำเร็จนะ อยากเห็นผู้สูงอายุมีรายได้บ้าง ทำดอกไม้จันทร์นี้ เราจ้างช่างนอกให้ช่วยทำ เพราะคนสูงอายุเขาทำไม่ไหว เขาจับกระดาดขึ้นมาไม่ติด เพราะนิ้วแข็งไปหมดแล้ว เราก็จ้างนะ พอเห็นคนสูงอายุเดินมาจากบ้านพร้อมด้วยดอกไม้จันทร์นี้ เราก็สงสาร ก็ให้ไปร้อยละห้าสิบ ไม่ได้เหลือเก็บเข้ากองทุนเท่าไรหรอก ที่ทำก็เพราะอยากช่วยเขา”

“ตอนแรกเราก็ไม่เป็น

(อดีตผู้ใหญ่บ้าน ฮันวา อิ่มเอี่ยม)

หอรก กระทั่งพัฒนากรอำเภอลาคนาช่วยสอน เราก็หัดทำ ตอนแรกมีแต่ผู้สูงอายุทั้งนั้นเลย เพราะว่าเขาจะได้ค่าหมากค่าพลูนะ ลูกหลานเขาก็ไปทำงานข้างนอกกันหมด ตอนแรก เราจ้างร้อยละยี่สิบบาท แต่คนสูงอายุเขาก็ทำได้แค่ห้าสิบอันเอง เขาว่ามันหยาบไม่ติด เสร็จแล้วก็ต้องมาพันรูปพันเทียนอีก แต่ทุกคนก็มีมานะ ทุกคนช่วยเราจนได้กำไร”

ถ้อยคำของอดีตผู้ใหญ่แห่งบ้านหมู่ 2 นางสาวธันวา อิ่มเอี่ยม หรือที่เรียกติดปากอีกเช่นเคยว่า **ผู้ใหญ่ก้อย** บอกเล่าถึงจุดเริ่มต้นของการก่อตั้งกลุ่มทำดอกไม้จันทน์ที่ย้อนกลับไปเมื่อ 5 ปีก่อน

จากความตั้งใจที่ต้องการเห็นผู้สูงอายุในหมู่บ้านมีรายได้เสริมขึ้นมาจากเบี้ยผู้สูงอายุรายเดือน ซึ่งมักไม่ค่อยพอนัก อีกทั้งผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไร้บุตรหลานคอยจุนเจือ ผู้ใหญ่ก้อยจึงได้รวมกลุ่มผู้สูงอายุแล้วทำการเสนอโครงการผ่านอำเภอนายายอามไปยังศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อขอทุนจำนวน 100,000 บาทมาก่อตั้งศูนย์เรียนรู้กลุ่มทำดอกไม้จันทน์

จากดอกไม้งานศพ สู่ของที่ระลึกจากวงใจ

พอเริ่มก่อร่างเป็นกลุ่มก้อนชัดเจนขึ้น จากดอกไม้จันทน์งานศพ กลุ่มของผู้ใหญ่ก้อยก็ขยับไปสู่ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งการทำบายศรี การทำพวงหรีด กระทั่งต่อโรงศพ จนมาถึง

ผลิตภัณฑ์ล่าสุดที่ผู้ใหญ่มิเจน่าเสนอ

ผ้าเช็ดหน้า และของใส่โทรศัพท์มือถือ โดยฝีมือผู้สูงอายุ
ประจำกลุ่มอีกเช่นกัน

ฉันมองดูผ้าเช็ดหน้าสีขาว ปักด้วยสียีนผ้าแต่ละผืนที่อ่านได้
ว่า ‘ไปมาแล้ว วังใหม่’ บ้าง ‘วังใหม่ น่าอยู่’ บ้าง อดยิ้มในใจไม่ได้

ข้อความสั้น ๆ สะท้อนความเชื่อใจของกลุ่มคนที่อยู่เบื้องหลังผืน
ผ้าน้อย ๆ แต่ละผืนเหล่านี้ รวมถึงของใส่โทรศัพท์ที่ทำจากผ้าลายตา
หมากรุก ผ้าลายไทย ฉันหยิบผลงานที่ผู้ใหญ่มิเจน่าเสนอขึ้น

มาพินิจดู แล้วต้องยอมรับว่างานของเขาดีจริง

ไม่ใช่ด้วยผ้า หรือลวดลาย แต่เป็นความ
ตั้งใจที่จะให้ของที่ระลึกชิ้นนี้เป็นตัวแทน
จากชาววังใหม่

โดยเฉพาะกลุ่มทำดอกไม้จันทน์
หมู่ 2 •

10

ทุนหมู่บ้าน ทุนอนาคต

เริ่มจากนายกษนริศ ต้องการเห็นชาวบ้านในตำบลมีเงินออมที่เพิ่มมากขึ้นจากเดิมที่แต่ละหมู่บ้านมีกองทุนของตัวเองอยู่แล้ว ไม่นับกองทุนย่อยแยกอื่นๆ รวมแล้ว 13 กองทุน ทว่าจำนวนเงินที่สมาชิกได้รับจากแต่ละกองทุนก็ไม่ได้มากพอในยามที่พวกเขาจำเป็นต้องใช้จ่าย อาทิ ค่ารักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วย หรือเสียชีวิต

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวังใหม่จึงก่อร่างขึ้น โดยมี**ครูแก้ว** หรือ **นางสาวบุศย์ศรี ปานขาว** เป็นแกนนำกลุ่ม ดำเนินงานคอยให้คำปรึกษาต่างๆ ในฐานะที่เคยดำรงตำแหน่งอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

“เริ่มจากเราไปเดินบอกกับชาวบ้าน เดินบอกทุกบ้าน จนถ้าปากฉีกได้ มันคงฉีกไปถึงรู้หูแล้ว เขาก็เลยเกรงใจครูมากเลยยอมฝากก็ได้ คนละสามสิบบาท วันที่เปิดบัญชี มีเงินทั้งหมด 2,700 บาท ทุกวันนี้เรามีเงินทุนทั้งหมดกว่าสิบล้านบาท”

กองทุนฯ มีสวัสดิการจ่ายค่าห้องพักในโรงพยาบาลยามเจ็บป่วย

บุคิริย ปานขาว กรรมการกองทุนสวัสดิการ
ชุมชนตำบลวังใหม่

ครั้งละ 500 บาท มีเงิน ‘ขวัญถุงลูกรัก’ ให้กับทารกเกิดใหม่คนละ 500 ไม่เกิน 2 คนต่อ 1 ครอบครัว สมาชิกสถาบันสามารถกู้ เป็นเงิน เป็นนุ้ย หรือเครื่องมือทางการเกษตรได้แทน รวมถึงการใช้ ตัวแลกเงินเป็นทางเลือกในการผ่อนชำระหนี้แก่สมาชิก

ถามว่ายากไหมกว่าจะมาถึงวันนี้ ครูแกต้ยม (เป็นรอยยิ้มแบบ ที่ฉินซึกสงสัยแล้วว่าชาววังใหม่จะมีบ้างไหมที่ท้อ) บอกฉินว่าเรา ต้องพูดต้องคุยกับชาวบ้านให้เขาเข้าใจ แรกๆ ที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ ไม่ยินยอมมาออมเงินกับกองทุนฯ ก็เพราะต่างก็คิดว่าตัวเองมี รายจ่ายทั้งนั้น มาตราการของอดีตอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ชาวบ้าน

ถนัดปากเรียก ‘ครูแก๊ต’ จึงใช้วิธีเรียกทุกคร้วเรือนในวันประชุม มาแจกแจงถึงรายรับรายจ่ายให้ฟัง แล้วถามด้วยเหตุผลว่าแต่ละรายจ่ายนั้นตัดได้ไหม โดยอิงจากความจำเป็นในการดำรงชีวิตเป็นหลัก เมื่อตัดได้ เงินส่วนนั้นก็นำมาเป็นเงินออม

ถามต่อว่าปัญหาที่พบเจอตลอดการบริหารกองทุนมานี้คือเรื่องใดบ้าง ครูแก๊ตให้คำตอบยาวเหยียดที่อาจไล่เรียงสรุปออกมาเป็นคำสั้นๆ ได้ว่า “พอไม่เป็น”

“อย่างบ้านตรงข้ามครูเหี้ย เขาก็ปิดบ้านหนีไปแล้ว เพราะเป็นหนี้นอกระบบ เราก็เคยเรียกเขามาคุยนะ เคยช่วยจ่ายหนี้ให้เขา แต่แล้วเขาก็กลับมาเป็นเหมือนเดิม คือไม่พอ ใช้เท่าไรก็ไม่พอ ทางแก้

ที่ครูพยายามณรงค์ก็คือการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย”

ฉันถามว่ามันจะแก้งังไ้ ในเมื่อการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายก็
เป็นแต่เพียงบัญชี หลักคิดของครูแก็ตกกลับไม่ได้อยู่ตรงนั้น

“ข้อดีของการทำบัญชีก็คือสมาชิกในครอบครัวได้คุยกัน พ่อแม่
ได้คุยกับลูก ลูกได้รู้ว่าพ่อแม่มีเงินเท่าไร เด็กก็จะได้ว่าตัวเองควร
ใช้เงินยังงี้ ของที่ไม่จำเป็น บางครั้งเอาออกได้ ถ้าเราทำตรงนี้ได้
เราจะเปลี่ยนฐานความคิดเขาได้ แล้วเขาก็จะมีภูมิคุ้มกัน”

การคุยกันเป็นสิ่งที่ครูแกัดพยายามมาตลอดตั้งแต่เริ่มรับไม้จาก
นายทศ นริศ ในการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน

ตั้งแต่วันที่พยายามพูดจนปากเกือบฉีกถึงรู้หนุเพื่อให้ชาวบ้าน
เข้าใจว่าเหตุใด เขาถึงต้องยอมเสียเงินมาฝากเข้ากับกองทุน
สวัสดิการอีก ในเมื่อแต่ละคนต่างมีบัญชีในกองทุนหมู่บ้านของ
ตัวเองอยู่แล้ว

ไม่นับการเป็นที่ปรึกษา คอยแก้ไข้ปัญหาของสมาชิกที่แวะเวียน
มาขอคำปรึกษาเรื่องการจัดการเงินทองในครอบครัว การกู้เงิน
จากแหล่งทุนนอกระบบ ซึ่งแหล่งทุนเหล่านี้ก็พยายามเจาะเข้ามา
ในชุมชน

“พวกนี้เยอะมาก เห็นป้ายให้กู้ตามท้องถนนไหม? เต็มไปหมด”

ฉันเห็น แต่ไม่ใช่แค่วังใหม่เท่านั้นหรอก ทัวทุกที่แหละ
โดยเฉพาะในจิตใจเรา

ฟังครูแกัดแล้วฉันก็หวนคิดถึงปัญหาหนึ่งในสองอย่างที่
นายทศนริศพยายามแก้ไข แต่ยังไม่สำเร็จ เพราะนิสัยคนนั้น

แก้ยากที่สุด

กรณีของครูแก้ก็เช่นเดียวกัน

บางครั้งคนเรานี้ก็แปลก ฉันคิด ทั้งที่ทางนั้นมีแล้ว คนนำเขา
ทำทางไว้ให้ตีแล้ว ก็ยังอยากไปทางอื่น บางคนหวนกลับทางเก่า
ทั้งที่รู้ว่าทางเก่านั้นพาให้หลงมัวเมาไปเพียงไร

หรือเพราะเราไม่รู้?

“การจะพึ่งตัวเองได้ เราต้องรู้ก่อนว่าเราเป็นยังไง”

ครูแก้ตั้งท้ายไว้ในใจฉัน กระนั้น ฉันเห็นอีกอย่าง อาจไม่ใช่
ว่าเราไม่รู้ แต่เพราะเราไม่อาจควบคุมได้มากกว่า

ความไม่รู้จักพоди เพื่อพอเพียง •

ประกาศ

เลือกตั้ง

วังใหม่ เวลา ๖

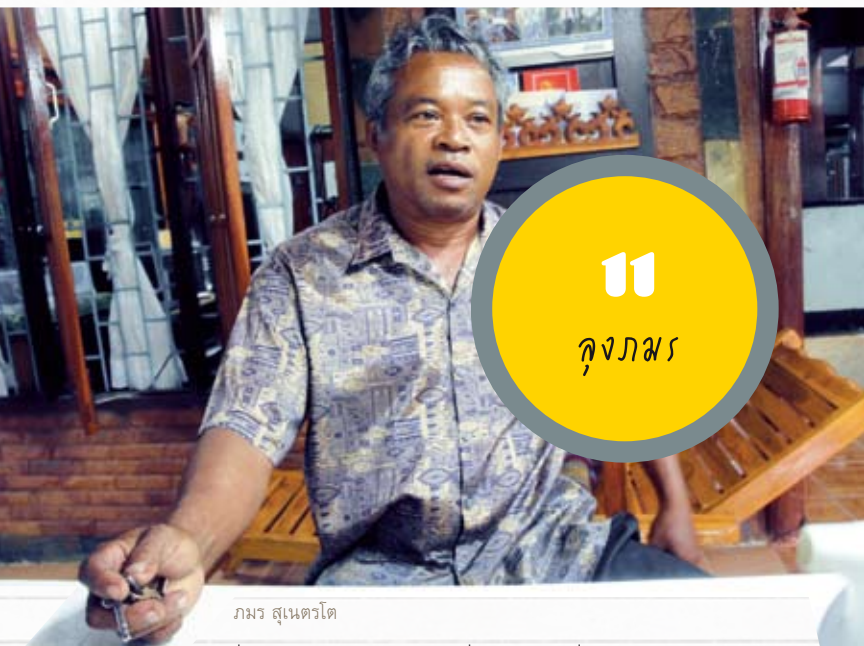
สมาชิกสภา

10,000 บาท กู้ได้ 20,000

18,000 " 18,000

5,000 " 15,000

1 " 6,000

ภมร สุเนตรโต

ค่าคืนสุดท้ายในวังใหม่เคลื่อนลงมาคลุ้มเหมือน
ย่าเย็นที่ผ่านมา หลังผลจากบ้านครูเกิด โสภาก็พาฉัน
กลับมาส่งยังบ้านลุงภมร ซึ่งนั่งจิบน้ำชารออยู่แล้วด้วยยิ้มเย็นตาม
ประสา

เจ้าเงินหมอบอยู่ไม่ไกล

ลุงภมรถามฉันว่าทิวใหม่ รอดัหรือเปล่า ป้ากำลังเตรียม
กับข้าวอยู่ ฉันยิ้มตอบว่ายังไม่หิว แม้ท้องจะร้องเบา ๆ ก็ตาม

ลุงภมรพายมือเชิญฉันให้นั่งลงในศาลาไม้ที่แก้ต่อขึ้นเองจาก
ไม้ต้นทุเรียนที่ตายไปในสวนของแก ซึ่งลุงภมรไม่ปล่อยให้เปล่า
ประโยชน์ ฉันเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ ภายในโฮมสเตย์ของลุงภมร

ว่าข้าวของทุกสิ่งมีคุณประโยชน์ของมันเอง แม้ในยามที่ประโยชน์ของมันอาจไม่ตอบสนองความต้องการได้แล้ว กับบางคนอาจไม่คิดเช่นนั้น

ภายในเนื้อที่ไร่+บ้าน+ใจ โฮมสเตย์จากสิ่งเหล่านี้ สำคัญที่สุดคือสายตาในการมอง

น้ำชารินผ่านลงแก้ว ลุงภมรและฉันนั่งเฝ้ายามในสรรพเสียงของหัวค่ำ แผลงกลางคืนส่งเสียงร้องเพลงเบา ๆ ราวมิปรรณารบวงวนเสียงเดียวที่ได้ยิน นอกจากประดิษฐ์กรรมจากธรรมชาติแล้ว คือเสียงตะลิวกระแทกกระทาะจากในครัวโดยฝีมือของป้าจิตติพร คู่ชีวิตลุงภมรที่อยู่กินด้วยกันมากกว่าสี่สิบปี

ไม่รู้อะไรตลอดใจ ฉันนี่ก็อยากรู้เรื่องราวความรักของคนรุ่นก่อนกำเนิดโทรศัพท์มือถือ ก่อน Facebook และโปรแกรมคุยแชทที่เรียกว่า Line

“ลุงกับป้ามารักกันได้ยังไงครับ”

รัก-ป-ะ-ซุน

“เขาเป็นช่างเย็บผ้า รถเครื่องล้มมั่ง เลื้อยขาด กางเกงขาด ที่หลังมันไม่ค่อยขาด ก็เอามัดกรีดให้มันขาด เขียนจดหมายใส่กระเป๋าส่งให้แกไป สมัยโน้นป้าแกไม่ชอบลูกหยอกเกลียดมาก แกเกลียดคนด่าๆ”

แม้จะพูดเช่นนั้น แต่อดีตช่างเย็บผ้าสาวสวยเมื่อสมัยกว่าสี่สิบปีก่อนโน้นก็ตอบรับรักคนด่าที่ใจไม่ด่าอย่างครู

จนๆ ในที่สุด

ลุงภมรถือคติ ‘ดีต่อเพื่อนที่ครองโลก’ แม้จะรู้ว่าสาวเจ้าไม่ชอบคนด่า ถึงขั้นรังเกียจด้วยซ้ำ แต่ลุงภมรก็ไม่ละพยายาม ด้วยเชื่อว่าตนนั้นดีพอ สีสืบปีในชีวิตคู่ กับทายาทอีกสามคน คือพยานแห่งรักที่อาจทำให้คนรุ่นหนุ่มสาวในปัจจุบันหวนคิดขึ้นมาก็คือว่าบางครั้งสิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่เริ่มต้นรักอย่างไร แต่ประคับประคองรักให้ดำเนินไปจนสุดเส้นทางรักต่างหาก

สำคัญมากกว่า

“ลุงเคยเป็น ผอ.โรงเรียนมา เคยเป็นผู้บริหาร ชินแต่สั่งเขา แต่ในบ้านนี่ ลุงต้องปรึกษาเขานะ ต้องให้เขาเป็นใหญ่ คุยกันก่อน”

ฉันมองผ่านแสงนีออนไปยังช่องหน้าต่างห้องครัว เงาคู่วิตลุงภมรทาบอยู่เคียงคู่ในฐานะหลังบ้านมาตลอดสี่สิบปี และฉันเชื่อว่าคงแนบแน่นประดุจเงาร่างเดียวกันกับลุงภมรไปจนสิ้นลม

นกไม่มีถิ่น คนไม่มีเพื่อน ง่อมจิ้นสูงไม่ได้

“นกไม่มีชนมันจะบินได้ไหม ก็เหมือนกับคน ไม่มีเพื่อน มันจะดีได้ไหม มีเพื่อนไปถึงไหนก็ไม่อับจน”

เริ่มชีวิตการศึกษาด้วยการเดินตัดทุ่งนาจากบ้านหมู่ 2 ไปยังวัดหนองสีงาหมู่ 3 ตัดทุ่งไปร่วมสืบทอดโลเมตร ชีวิตลุงภมรผูกพันกับคำว่า ‘เพื่อน’ ในวิถีของคนชนบท ตามหลักลูกผู้ชายสมัยเก่าที่ถือคติรุ่นพี่ รุ่นน้อง และเพื่อน

จากโรงเรียนประถมสู่โรงเรียนกินนอนในสมัยมัธยม ความผูกพันระหว่างน้ำมิตรวิถึถูกทึงชนบททึงเคียงวร่าซิมซับลงไปด้วยการหล่อหลอมจากรุ่นพี่

ฉันฟังด้วยความรู้สึกไม่ต่างจากวิถึทหารหาญที่เคยผ่านเข้าทำนอง ‘ไม่ฆ่าน้อง ไม่ฟ้องนาย ไม่ขายเพื่อน’

“มันไม่ใช่อุดมการณ์ แต่เป็นวิถึยที่เราร่วมซิมซับ เราไม่เคยเอาเปรียบใคร เพื่อนคนไหนที่ยังต่ำเราก็ดึงขึ้นมา ถ้าเพื่อนคนไหนจะก้าวขึ้นไป เราก็บอกวิถึก้าว ไม่ให้เหยียบหัวกัน แต่ก็มีบางคนเราก็ตัดเพื่อนไป ชีวิตใครชีวิตมัน”

“มีเยอะไหมครับ”

“มันก็มี แม้พวกเราจะมาจากเป้าเดียวกัน แต่มันก็มีบ้างที่แตกออกไป เมื่อแกะพิมพ์ออกมา ต่างคนต่างเดิน คนเราไม่เหมือนกัน”

ไม่รู้เธอคิดเหมือนฉันไหม?

เรือจ้าง วางพาง

ในฐานะครูป่าที่เริ่มต้นเพียงคนเดียว เป็นทั้งภารโรง ครูผู้สอน และครูใหญ่เมื่อกว่าสี่สิบปีก่อน ลงภมรสั่งสอนลูกศิษย์มานับไม่ถ้วน ลูกศิษย์ไม่น้อยได้ดิบได้ดีเติบโตในอาชีพการงาน จนเป็นใหญ่เป็นโตทั้งในแวดวงธุรกิจเอกชน และแวดวงข้าราชการ

สี่สิบกว่าปีก่อนในยุคสมัยที่การเดินทางยังไม่สะดวกสบายเหมือนทุกวันนี้ อาศัยรถเครื่องเก่าๆ ซิลัดเลาะขึ้นเขาในอำเภอแก่งหางแมวเพื่อไปสอนเด็ก ๆ ในหมู่บ้านที่ตั้งอยู่กลางป่าเพียงลำพัง

ลูกภมรยอมรับกับฉันว่ามีบางครั้งนึกท้อ จนอยากลาออก

ถึงขนาดเขียนจดหมายส่งถึงผู้บังคับบัญชา และถูกเรียกตัวไป
สอบถาม แต่แล้วเหตุใดลูกจึงเปลี่ยนใจ?

“หัวหน้าลูกถามกลับมาว่าที่โรงเรียนนั้นมีชาวบ้านอยู่ในพื้นที่
ไหม? ลูกก็ตอบว่ามี แต่แล้วเขาอยู่ได้ไหม? ลูกก็บอกว่าได้ นั่นแหละ
ลูกก็เลยได้คิดว่าเออวะ คนอื่นๆ เขาอยู่มาก่อนเราเขายังอยู่ได้เลย
ลูกเล็กเด็กแดงมันก็อยู่กันได้ แล้วเราเป็นผู้ชาย เป็นคนหนุ่มแท้ๆ
ทำไมอยู่ไม่ได้ มันก็ฮึด ก็นัดทนอยู่เรื่อยมาจนสี่สิบปีผ่านไปนี่แหละ”

กำแพงฝาผนังบ้านลูกภมรด้านที่ติดกับห้องครัวพอดีพอดี มี
แผ่นโฟมติดเป็นตัวอักษรขนาดใหญ่อ่านได้ว่า ‘เรือจ้าง วางพาย’ ฉัน
ถามลูกว่าลูกเป็นคนทำหรือ?

ลูกภมรหัวเราะบอกไม่ใช่ เป็นเพื่อน เป็นรุ่นน้องที่ทำให้ในวัน
เกษียณจากตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

“ตอนนั้นก็พากันมาเลี้ยงส่งที่บ้านนี้แหละ มากันเกือบ
สองร้อยคน พวกนั้นก็ทำป้ายนี้มาให้”

ฉินถามถึงความหมาย

“ก็เหมือนคนพายเรือนั้นแหละ เรามีหน้าที่รับส่งพาเขาไปยังฝั่ง
หน้าที่ของลุงก็คือคนพายเรือ พายส่งนักเรียนแต่ละคนไปส่งยังฝั่ง
ของพวกเขา พอเกษียณถึงได้วางพายลง”

ถึงเวลานี้ วันที่วางพาย วันที่สืบทอดผ่านไป ความเป็นครูได้หมด
ลงไปจากใจไหม?

ลุงภมรจิบชา แล้วทอดสายตาไปในความมืดยังลานกว้าง และ
ถัดจากนั้นคือสวนยาง ก่อนจะตอบ

“การทำอาชีพครู มันเหมือนกับการ
ปลูกต้นไม้ละ มันต้องใช้เวลากว่าที่สืบทอด
ป็นี่แหละถึงได้เห็นผลของการปลูก มัน
งอกงาม พอได้เห็นลูกศิษย์ประสบความสำเร็จ
มันก็ภูมิใจ แม้จะใช้เวลานานจน
ลูกศิษย์หลายคนพลัดพรากจากกันไป
แต่เราก็ได้เห็น”

ลุงภมรหันมามิ้มให้นัน ฉินว่าฉินได้
คำตอบแล้ว

สมบัติของพ่อ

ขณะที่เวลาล่วงเลย เสียงตะลิว

กระทบกระทั่งยังดั่งคลื่นๆ ในความสัจดยามคำ ลุงภมรผ่านเรื่องเล่าทั้งชีวิตรัก มิตรสหาย ความเป็นครู มาจนถึงบทบาทของความ เป็นพ่อที่ฉันอดถามไม่ได้ว่าคิดถึงไหม ลูกๆ ทั้งสามที่ออกจากบ้าน และอ้อมอกพ่อแม่ไปสู่วิตในเมือ

ตามวิถีของคนรุ่นใหม่ทีเลือกเดินคนละเส้นทางกับคนรุ่นเก่า

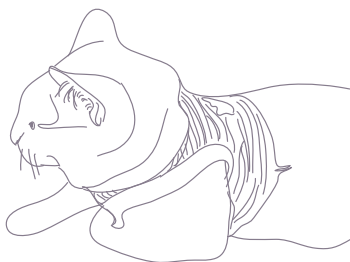
“มันก็มีนะ มีเหงาบ้าง แต่ลูกก็ทำโน่นทำนี่ ทำสวนมันมีอะไรให้ทำเยอะ เตียวก็ตัดหญ้า เตียวก็ออกไปเก็บผล ก็เคยบอกเขาว่า จะรับได้หรือไม่ได้ก็แล้วแต่นะ แต่สมบัติชิ้นแรกและชิ้นสุดท้ายที่จะมอบให้คือการศึกษา บ้าน ที่ดิน อื่นๆ ไม่มีให้ แต่ไม่ใช่ไม่คิดจะให้นะ แต่มันยังไม่ถึงเวลา ยังไม่ถึงเวลาสมควร ให้ไปสู่วิตตามที่ตัวเองคิด และมีความชอบ ไปไขว่คว้าหาเอา ถ้ามันไม่ไหว ก็กลับมา เพราะลูก ไม่ใช่ภรรยา หย่าขาดได้เสียเมื่อไหร่”

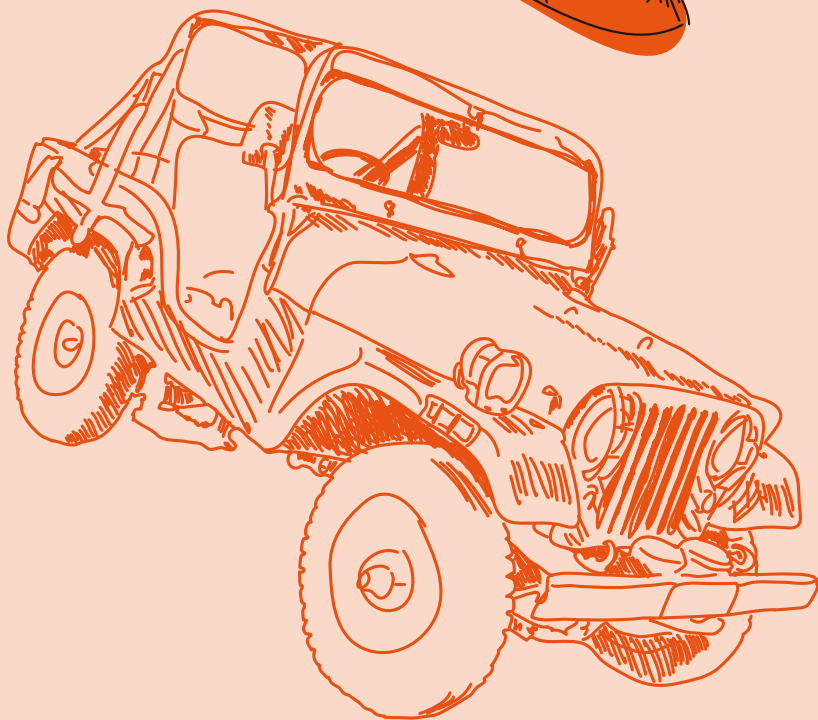
คำพูดประโยคสุดท้าย ลุงภมรพูดแล้วก็หัวเราะ และแล้วเสียง ตะโกนก็ดังลั่นมาจากครัว

“กับข้าวเสร็จแล้ว”

วางถ้วยชา ด้วยอ้อมกรีม ลุงภมรพยักหน้าบอกกับฉัน

“ไปกินข้าวเย็นกัน” •

12

กาแล้ว วังใหม่ไม่ใช่ท่าใหม่

เข้าวันสุดท้ายต้อนรับด้วยเมฆครึ้มที่เตรียมตั้งเค้าว่าอีกไม่ช้า หยาดฝนคงพรหมลงมา ฉ่นลาจากลุมภรี และป่าจิตฺติพร เมื่อโสภา ขับริถมารับในจังหวะที่สายฝนเริ่มพร่างพรหมลงมาพอดี

เจ้าเงินกระดิกหางคึกๆ มาอูเซาะอย่างประจบ ฉ่นยิ้มลูบหัวมัน ปกติแล้ว ยามไปที่ไหน หมาบ้านนั้นมักไม่ค่อยชอบฉ่น อาจเพราะตัวฉ่นมีกลิ่นจากหมาที่เราเลี้ยงไว้กระมัง แต่เจ้าเงิน และหมาตัวอื่นๆ อีกสามตัวในบ้านลุมภรีไม่เป็นเช่นนั้น พวกมันต้อนรับฉ่น รวกับมันรับรู้ว่ฉ่นคือแขกของเจ้าของบ้าน

อดที่จะคิดขึ้นมาในวินาทีนั้นไม่ได้ว่าตำบลวังใหม่ ไม่แต่เพียงคนเท่านั้นที่ให้การต้อนรับอย่างดีเยี่ยม ทั้งการเดินทาง ทั้งอาหารการกิน ทั้งที่หลับที่นอน จนฉ่นนึกสบาย และเปลือยไปว่าตัวเองมาทำอะไรกันแน่

ตลอดสามวันสองคืนที่ฉ่นได้เรียนรู้จากคนที่นี่ ฉ่นได้พบว่าในวิถีอันเรียบง่าย ยังซุกซ่อนความซับซ้อนในชีวิตแต่ละคนลงไป ตามแต่สภาวะแวดล้อม วังใหม่สมกับคำว่า ‘น่าอยู่’ ตามคำขวัญที่องค์การบริหารส่วนตำบลโดยนายกฯ นริศตั้งใจให้เป็นคำขวัญประจำตำบล ไม่ใช่เพราะสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นด้วยเขาทลาย ตกต้นด้วยผลไม้รสอร่อย หากเป็นด้วยรอยยิ้มแฉ่งใบหน้า

น้ำจิตน้ำใจตามที่โสภาให้คำจำกัดความฉ่นว่าคนวังใหม่ หากไม่ต้อนรับแขกให้ดีที่สุด ถือเป็นการผิดมารยาท

‘น่าอยู่’ ในความหมายของคนที่นี่ ที่วังใหม่ ไม่ใช่ทำใหม่ จึงเกิดจากความเอื้ออาทรต่อกัน เกิดจากความที่ทุกคนคิดถึงคนอื่น

คิด ‘ทำเพื่อเขา’ ไม่ใช่ ‘เพื่อเรา’ แน่แน่นอนในภาพที่ชาววังใหม่วาดหวังถึงอนาคต มันย่อมมีอุปสรรค ย่อมมีริ้วรอยของความผิดพลาด เพราะคนนั้นไม่ใช่เครื่องจักร แม้จะมาจากเป้าหมายเดียวกัน ก็อาจแตกป็นหักลงได้

สิ่งสำคัญจึงไม่ใช่การพยายามปกปิดริ้วรอย ด้วยการสร้างภาพ แต่เป็นการแก้ไขสิ่งที่ชาววังใหม่ทุกๆ คนพยายามทำ ตั้งแต่ระดับนายกอบต. ประธานกลุ่มกองทุนต่างๆ ปราชญ์ชาวบ้าน รวมถึงชาวบ้านทุกคนที่คิดถึงผู้คนบ้านเราก่อนคนบ้านอื่น

ฉันกล่าวลาเจ้าของบ้านที่อบอุ่น ใจดี เจ้าของบ้านโฮมสเตย์ที่ไม่เพียงให้การต้อนรับประจักษ์ญาติมิตรสหาย ทั้งให้ความรู้ ข้อคิดจากประสบการณ์ชีวิตที่สั่งสมมาทั้งในฐานะ ‘ครู’ ‘พ่อ’ และ ‘ชาวสวน’

ฉันกล่าวลาจากวังใหม่ในบรรยากาศสายฝนชุ่มฉ่ำ ฉ่ำเหมือนฝนในใจฉันที่ราดลงด้วยไมตรีจากผู้คนที่

ที่...วังใหม่ •

ภาพเล่าเรื่อง

วัดสนธิทอง

ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างขึ้นเมื่อใด แต่มาโด่งดัง หลังจาก หลวงพ่อนุชเข้ามาเป็นเจ้าอาวาส เป็นที่พึ่งทางใจให้กับชาวบ้านใน ตำบลวังใหม่ โดยเฉพาะเรื่องเครื่องรางของขลัง

วัดหนองสิงา

ย้ายมาจากวัดเก่าด้านหลังศาลาประจำหมู่บ้าน หมู่ 3 มี สัญลักษณ์ประจำวัดที่โดดเด่น คืองาช้างสูงใหญ่สึ่งา ซึ่งสร้างขึ้นแทน ตำนานความเชื่อแต่เดิมที่เล่ากันในหมู่ชาวบ้านว่าสมัยก่อนนั้น เคย มีนายพรานไล่ล่าช้างสองตัวมาล้มลงกลางทุ่ง เมื่อช้างตายไป ดินก็ กลบฝังซากช้างทั้งสองตัว จนเวลาผ่านไป ชาวบ้านอพยพย้ายเข้ามา อยู่ ทำการขุดดินเพื่อทำนา ก็พบงาช้างพุ่งแทงขึ้นมา จึงตั้งชื่อหมู่บ้าน ว่าหนองสึ่งา ต่อมาเรียกเพี้ยนมาเป็น หนองสิงา

โบสถ์ไม้เก่าวัดหนองสิงา

โบสถ์ไม้เก่าแสดงร่องรอยหลักฐานความเก่าแก่ของพื้นที่ตำบล วังใหม่ เดิมเคยเป็นที่ตั้งของวัดหนองสิงา ต่อมาประสบปัญหา น้ำท่วมจากคลองวังโตนด ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากวัด ชาวบ้านและ พระสงฆ์จึงร่วมกันขุดลูกนิมิตเพื่อทำการย้ายโบสถ์เดิมไปสร้างใหม่ ในพื้นที่ดอนกว่าเดิม ปัจจุบันลูกนิมิตเดิมของโบสถ์ยังอยู่ในศาลาที่ วัดหนองสิงาปัจจุบัน

ภาคผนวก

ข้อผูกพันฐาน คำบักวังใหม่

ประวัติความเป็นมา

เดิมเป็นส่วนหนึ่งใน 20 หมู่บ้าน ในพื้นที่ปกครองของตำบลวังโตนด แต่ด้วยสภาพพื้นที่ที่กว้างขวาง ยากแก่การดูแลทั่วถึง ชาวบ้าน 10 หมู่บ้าน จึงรวมตัวกันขอแยกมาตั้งตำบลขึ้นใหม่ เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2538 โดยใช้ชื่อตำบลว่า ตำบลวังใหม่ ซึ่งมีที่มาจากวังน้ำบ้านหมู่ 2 ในลำคลองวังโตนดที่ไหลพาดผ่าน ซึ่งเกิดขึ้นมาใหม่ จึงได้ชื่อ ‘วังใหม่’ มีความหมายว่าวังน้ำที่เกิดขึ้นใหม่นั้นเอง

ประวัติศาสตร์ชาววังใหม่ เท่าที่สืบค้นได้ ย้อนกลับไปไกลถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่อาจมีผู้คนอาศัยอยู่มานานกว่านั้น จากตำนานเรื่องเล่าของชาวบ้านถึงเรื่องราวการเทครัวชนชาวลาวเข้ามาในพื้นที่ตำบลวังใหม่ ซึ่งมีชนชาวมอญอาศัย ต่อมาทั้งชาวลาวและชาวมอญเกิดปัญหาแย่งชิงพื้นที่กัน เกิดการรบพุ่ง กลายเป็นตำนานเล่าขานที่ยังหลงเหลือหลักฐานเรื่องเล่าอยู่ในชื่อหมู่บ้านสองหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลวังใหม่ คือหมู่บ้านดงทับมอญ และหมู่บ้านคลองลาว

องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ มีพื้นที่การปกครองทั้งหมด 65.646 ตารางกิโลเมตร มีหมู่บ้านจำนวน 10 หมู่บ้าน ครั้วเรือน 1,982 ครั้วเรือน ประชากรทั้งหมด 5,436 คน

ประกอบอาชีพชาวสวนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนมากปลูกต้นยาง เนื่องจากให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง

ที่มาที่ไปของชื่อหมู่บ้านต่างๆ ในตำบลวังใหม่

หมู่ที่ 1 (บ้านหินดาด) เดิมคือ หมู่ 5 ตำบลวังโดนด เหตุที่เรียกบ้านหินดาด เพราะในแม่น้ำวังโดนดที่ไหลผ่านหมู่บ้าน พอน้ำลดในช่วงฤดูแล้ง จะมีหินดาดโผล่ขึ้นมาให้เห็นจำนวนมาก จึงเรียกพื้นที่แถบนี้ว่าบ้านหินดาด

หมู่ที่ 2 (บ้านวังใหม่) เดิมคือ หมู่ 5 ตำบลวังโดนด ต่อมาได้แยกหมู่บ้านเป็นหมู่ที่ 18 ตำบลวังโดนด ที่มาของชื่อวังใหม่ และกลายเป็นชื่อตำบลจากการที่คลองวังโดนดได้เกิดแอ่งน้ำที่ขึ้นมาใหม่เนื่องจากทิศทางการไหลของน้ำได้เปลี่ยนไปจนทำให้เกิดแอ่งน้ำขึ้นซึ่งแอ่งน้ำ ภาษาชาวบ้านจะเรียกว่า ‘วัง’ จึงกลายเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านในที่สุด

หมู่ที่ 3 (บ้านวังกระดาน) เดิมคือ หมู่ 10 ตำบลวังโดนด ต่อมาได้แยกเป็นหมู่ 17 แต่เดิมหมู่บ้านหมู่ที่ 3 ไม่ได้เรียกบ้านวังกระดาน แต่เรียกบ้านหนองสีงา ซึ่งมีที่มาจากเรื่องเล่าว่าสมัยก่อนมีนายพรานคนหนึ่งได้ติดตามไล่ล่าช้างป่าสองตัวมาล้มลง

ที่กลางทุ่งของหมู่บ้าน เมื่อร่างของช้างเฒ่าเปื่อย จึงเหลือทิ้งไว้แต่
งาสิ่งปักอยู่บนพื้น ชาวบ้านจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า ‘บ้านหนองส้าง’
ต่อมาได้เพี้ยนเป็น ‘หนองส้าง’ จนกระทั่งบ้านหนองส้างได้แยกตัว
ออกมาเป็นส่วนหนึ่งของตำบลวังใหม่ จึงตั้งชื่อตามลำคลองสายหนึ่ง
ที่ตัดผ่านหมู่บ้าน หมู่ 3 ชื่อ ‘คลองวังกระดาน’ บ้านหนองส้างจึง
มาเป็นบ้านวังกระดาน

หมู่ที่ 4 (บ้านดงทับมอญ) เดิมคือ หมู่ 8 ตำบลวังโดนด
เหตุที่เรียกดงทับมอญ เนื่องจากสมัยก่อน มีชาวมอญอพยพมาตั้ง
บ้านเรือนอยู่ ไม่นานต่อมาก็มีชาวลาวอพยพมาที่คลองใหญ่ ซึ่ง
มีสภาพพื้นดินอุดมสมบูรณ์มากกว่า ชาวมอญต้องการได้พื้นที่
ดังกล่าว จึงยกพลพรรคมารบพุ่งกันด้วยธนู แต่คนมอญพ่ายแพ้จึง
ย้ายกลับพื้นที่เดิม เรียกขานต่อมาว่า ‘บ้านดงทับมอญ’ อันมีที่มาจาก
การสู้รบที่จบลงด้วยความพ่ายแพ้ของชาวมอญนั่นเอง

หมู่ที่ 5 (บ้านห้วงโมกข์) เดิมคือ หมู่ 14 ตำบลวังโดนด ตั้งตาม
ชื่อต้นโมกข์ ที่ขึ้นริมคลองสายหนึ่ง ซึ่งไหลผ่านหมู่บ้านมาตั้งแต่สมัย
ที่ยังเป็นป่ารกชัฏ

หมู่ที่ 6 (บ้านปากทางแทรคเตอร์) เดิมคือ หมู่ 8 บ้านดงทับมอญ
ตำบลวังโดนด เมื่อแยกตัวมาเป็นส่วนหนึ่งของตำบลวังใหม่ ชาวบ้าน
จึงเอาชื่อมาจากการที่สมัยเมื่อสามสิบกว่าปีก่อน ช่วงที่ยังมีการทำ
สัมปทานป่าไม้ยุ่นั้น พื้นที่โดยรอบบริเวณบ้านหมู่ 6 เคยเป็นลาน
สำหรับจอดพักของรถแทรคเตอร์ที่นายทุนว่าจ้างขึ้นมาลากซุง ใช้
เป็นทั้งที่ซ่อมรถแทรคเตอร์ และขนแยกไม้ซุง ชาวบ้านจึงลงมติให้

เรียกชื่อ ‘ปากทางแพรคเตอร์’ นับจากนั้น

หมู่ที่ 7 (บ้านคลองลาว) เดิมคือ หมู่ 11 ตำบลวังโดนด สืบต่อจากเรื่องเล่าการสู้รบระหว่างชาวมอญและชาวลาว ภายหลังชาวมอญพ่ายแพ้กลับไป ชาวลาวจึงนำธงผืนหนึ่งมาปักไว้เป็นสัญลักษณ์แห่งชัยชนะที่ริมคลองใหญ่อันอุดมสมบูรณ์ เดิมเรียกคลองสายตรงก่อนจะเป็นคลองลาวในที่สุด

หมู่ที่ 8 (บ้านหินกอง) เดิมคือ หมู่ 11 ตำบลวังโดนด เหตุที่เรียกบ้านหินกอง เนื่องจากชาวบ้านได้ขึ้นไปเก็บหาของป่า แล้วได้พบว่าบนช่องเขาที่ตัดผ่านไปยังเทือกเขาในพื้นที่หมู่ 5 นั้น มีหินจำนวนหนึ่งกองอยู่ ถึงช่วงเทศกาลตรุษจีน จะมีสัตว์ต่างๆ หมุนเวียนมาทำความเคารพหินกองนี้เป็นประจำทุกปี ชาวบ้านจึงจัดตั้งศาลขึ้น ตั้งชื่อ ‘ศาลเจ้าพ่อหินกอง’ และนำชื่อหินกองมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน จนถึงปัจจุบัน

หมู่ที่ 9 (บ้านชัยहर) เดิมคือ หมู่ 13 ตำบลวังโดนด เหตุที่เรียกว่า ‘บ้านชัยहर’ เพราะบริเวณหมู่ 9 เป็นที่ต่ำ มีน้ำขังตลอดปี อีกทั้งในบริเวณ ยังมีต้นยี่หร่าขึ้นเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงนำเรื่องราวทั้งสองมาตั้งชื่อหมู่บ้าน ให้ชื่อว่า ‘บ้านชัยहर’

หมู่ที่ 10 (บ้านแก่งน้อย) เดิมคือ หมู่ 13 ตำบลวังโดนด เหตุที่เรียกว่า ‘บ้านแก่งน้อย’ เพราะลำคลองวังโดนดที่ไหลผ่านบริเวณกลางหมู่บ้าน เคยมีหินก้อนขนาดใหญ่ก้อนหนึ่ง ต่อมาถูกน้ำกัดเซาะเป็นเกาะแก่งขึ้น ชาวบ้านจึงเรียกว่า ‘แก่งน้อย’ เมื่อมีการตั้งชื่อหมู่บ้านจึงเรียกว่า ‘บ้านแก่งน้อย’ จนถึงปัจจุบัน

ชาวซอง และความเกี่ยวข้องกับวังใหม่

จันทบุรีเป็นเมืองเก่าแก่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี สร้างขึ้นโดยชนชาติ ซอง บางตำนานว่าสร้างขึ้นโดยชนชาติขอม มีชื่อในศิลาจารึกในฐานะหัวเมืองฝั่งตะวันออกกว่า ‘ควนคราบุรี’ แต่ชาวพื้นเมืองเรียก ‘เมืองกาไว’

ข้อมูลจากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ระบุว่า ชาวซอง เป็นกลุ่มคนพูดภาษามอญ-เขมร ซึ่งถือเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิมในพื้นที่อุษาคเนย์ และไม่เคยอพยพโยกย้ายไปไหน

คนไทยที่สืบเชื้อสายชาวซองในปัจจุบันมีจำนวน 6,000-10,000 คน แต่ที่พูดภาษาซองได้จริงๆ นั้นมีเพียง 500 คน เท่านั้น

ไม่นับที่กระจายกระจายตามพื้นที่ต่างๆ นับจากเหนือ อีสาน และตราดแล้ว ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี มีคนซองอาศัยอยู่ตามป่าเขา ในเขตตำบลตะเคียนทอง คลองพลู และศิฆณภูมิ เท่านั้น

แล้วคนซองกับวังใหม่เกี่ยวข้องกันอย่างไร?

ตามการอนุমানของนักภาษาศาสตร์ ภาษาซอง คือกลุ่มภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขามอญ-เขมร ใกล้เคียงกับภาษาสมราย ใช้พูดกันในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด มีผู้พูดทั้งหมด 5,500 คน ในกัมพูชา 5,000 คน ในไทย 500 คน คือในตราด และจันทบุรี

เป็นไปได้หรือไม่ที่บ้านดงทับมอญในตำบลวังใหม่ รวมถึง
 เรื่องเล่าตำนานต่างๆ ในท้องถิ่นผูกโยงอยู่กับชนชาวของที่
 กระจัดกระจายจากเขาสู่พื้นที่ราบ แล้วกลืนกลายกับคนพื้นราบจน
 ไม่หลงเหลือภาษาดั้งเดิม เพราะแม้กระทั่งในกลุ่มชนชาวของที่ยังพูด
 ภาษาของอยู่ ในกิ่งอำเภอศิขณภูนั้น ก็มีจำนวนน้อยยิ่งกว่าน้อย
 จนคนเฒ่าคนแก่กังวลว่าภาษาของจะสาบสูญไป

ทว่าการสันนิษฐานยังคงเป็นเพียงการสันนิษฐาน หากการ
 สืบค้นข้อมูล กระทั่งหลักฐานทางโบราณคดี นำไปสู่การยืนยัน
 เรื่องเล่าในตำนานของพื้นที่ตำบลวังใหม่ คงเป็นการดีที่บางส่วน
 เลี้ยวของตำนานมาจากบางเลี้ยวส่วนของความจริง

การเดินทางมาวัจโฆฬ

รถโดยสาร

จากกรุงเทพฯ ขึ้นรถตู้กรุงเทพฯ-จันทบุรี ได้ที่บริเวณก่อนถึง
 ห้างสรรพสินค้าเซ็นจูรี อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ รถออกทุกๆ ชั่วโมง
 ค่าโดยสารคนละ 200 บาท

เมื่อซื้อตั๋ว ให้บอกคนขับรถตู้ว่าลงแยกหนองสีงา อำเภอ
 นายายอาม เมื่อลงรถแล้ว เดินย้อนกลับมาหาป้ายวัดจะพบป้าย
 ทางเข้า อบต.วังใหม่ ควรโทรติดต่อ อบต. ก่อนมาถึง เพื่อทาง อบต.
 วังใหม่จะได้จัดเจ้าหน้าที่ออกไปรอรับ

รณณณณณณณณณณ

จับเส้นสายสุขุมวิท มุ่งสู่จังหวัดจันทบุรี เมื่อเข้าสู่อำเภอ
นายายอาม ให้สังเกตป้ายบอกทางเข้า อบต.วังใหม่ ก่อนถึงแยก
หนองสีงา ขับเข้าไปประมาณ 500 เมตรก็จะถึงที่ทำการ อบต.
วังใหม่

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ

องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่

039-491-634

*หมายเหตุ

หากต้องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรเดินทางมาในช่วงเก็บเกี่ยวผลไม้
ช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน หากต้องการมาชมพิธีสักการะศาลเจ้าพ่อ
หินกอง ให้มาในช่วงเทศกาลตรุษจีน

เพลงศักราชชุมชน

[illegible]

หนึ่งสมองสองมือที่มี รวมเป็นหลายความคิดดีๆ ออกมา
ยืนตรงนี้ ทำเพื่อเมืองไทยด้วยกัน

ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน เราเป็นคนไทยเปี่ยมความสามารถ เป็นกำลังของประเทศชาติ พัฒนาบ้านเมืองก้าวไกล เป็นคนเหนืออีสาน กลางใต้ ก็รักเมืองไทยด้วยกันทั้งนั้น

(สร้อย) หากเราร่วมมือร่วมใจ ทำสิ่งไหนก็ไม่เกินแรง
โครงสร้างชุมชนแข็งแกร่ง เพราะเราพร้อมแรงร่วมมือสร้างสรรค์
จัดการทรัพยากรช่วยกัน ด้วยมุมมองที่เราแบ่งปัน ใช้ความ
คิดสร้างสรรค์ให้เต็มศักยภาพ

อยู่ชนบททางไกล ทำนาทำไร่ พอเพียงเลี้ยงตัว ใช้ชุมชน
ดูแลครอบครัว ใช้ครอบครัวดูแลชุมชน ปลูกพื้นฐานจากหมู่บ้าน
ตำบล สร้างแปลงเมืองไทยให้น่าอยู่ดังฝัน

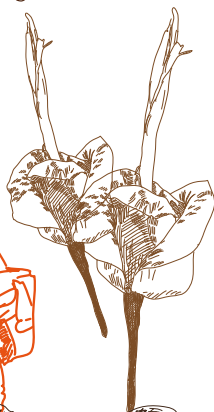
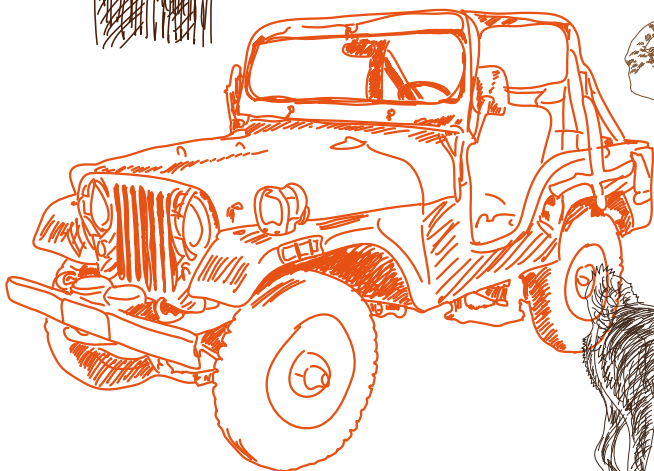
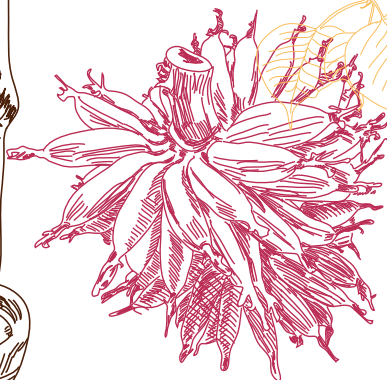
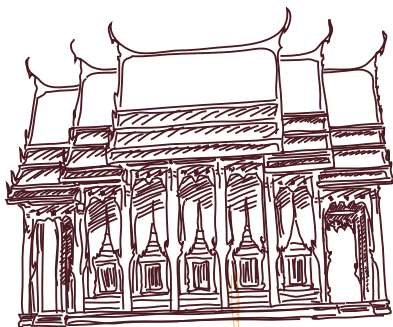
เข้าไปฟังและดาวน์โหลดเพลงศักยภาพชุมชนได้ที่ www.punsook.org

ชุมชนท้องถิ่นบ้านเรา เรียนรู้ร่วมกันเพื่อการพัฒนา ชุมชน
ท้องถิ่นบ้านเรา เรียนรู้ร่วมกันช่วยกันพัฒนา

อยู่ตามเมืองใหญ่เมืองหลวง หัวใจทุกดวงซ่อนไฟมุ้งมัน
ก้าวออกมาจากรั้วที่กันจับมือกันทำเพื่อเมืองไทย คนละมือ
สองมือคือน้ำใจ โอบกอดชุมชนไว้ด้วยความสุขยืนนาน

หนึ่งสมองสองมือที่มี รวมเป็นหลายความคิดดี ๆ ออกมา
ยืนตรงนี้ ทำเพื่อเมืองไทยด้วยกัน

หากเราร่วมมือร่วมใจ ทำสิ่งไหนก็ไม่เกินแรง โครงสร้าง
ชุมชนแข็งแกร่ง เพราะเราร่วมแรงร่วมมือสร้างสรรค์ จัดการ
ทรัพยากรช่วยกัน ด้วยมุมมองที่เราแบ่งปัน ใช้ความคิด
สร้างสรรค์ให้เต็มศักยภาพ ด้วยมุมมองที่เราแบ่งปัน ใช้ความ
คิดสร้างสรรค์ให้เต็มศักยภาพ...

หลังการประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกว่า 40 ปี
จะมีสักกี่ชุมชนที่คนในชุมชนไม่ประสบปัญหาความยากจน
ไม่ประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือไม่ประสบปัญหาสุขภาพ

จากสถานการณ์ดังกล่าวถึงเวลาแล้วหรือยังที่สังคมไทยควร
กลับมาเน้นการพัฒนาที่ไม่มองแต่มิติประสิทธิภาพ การสร้าง
มูลค่าและกำไรหรือการตลาดด้านเดียว แต่ควรจะเป็นเพื่อ
ประโยชน์ของชุมชนและสังคม

เราไม่ควรลดทอนผู้คนลงไปเป็นเพียงตัวเลข หากควรเป็นเพื่อ
ส่งเสริมศักยภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คำตอบสำหรับ
คำถามข้างต้นนี้ คงจะต้องช่วยกันค้นหา ไม่ว่าจะใช้ระยะเวลานาน
เท่าไร

ISBN-13: 978-616-73746-11

9 786167 374611